

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

Սյունիքի մարզի համայնքների կողմից բյուջետային միջոցների օգտագործման, համայնքային բյուջեի մուտքերի ապահովման, ինչպես նաև համայնքային սեփականության կառավարման և օգտագործման նկատմամբ իրականացվող վերահսկողության արդյունքում կազմված

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկողության հիմքը՝ «Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքը, ՀՀ վերահսկիչ պալատի 2008թ. գործունեության տարեկան ծրագրի 6.1 կետը, ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2008թ. մարտի 11-ի քիվ 13 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝ Սյունիքի մարզի տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից համայնքների բյուջեի մուտքերի ապահովման, բյուջետային միջոցների օգտագործման, համայնքային սեփականության կառավարման և օգտագործման գործառույթների նկատմամբ վերահսկողության իրականացում:

Վերահսկողության առարկան՝ Սյունիքի մարզի տեղական ինքնակառավարման մարմինների կառուցվածքային ստորաբաժանումների կողմից համայնքի բյուջեի սեփական եկամուտներից մուտքերի ապահովման, համայնքային սեփականության, համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպություններին ամրացված գույքի հաշվառման, օտարման, վարձակալության տրամադրման, համայնքային մասնակցությամբ իրավաբանական անձանց համայնքային սեփականության բաժնեմասի կառավարման, համայնքային բյուջեի ելքի, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և դրանց ենթակա հիմնարկների սեփական կարիքների համար բյուջետային միջոցների օգտագործման, համայնքային սեփականության գույքի օտարման, օգտագործման տրամադրման նկատմամբ վերահսկողության իրականացում:

Վերահսկողության օբյեկտները՝ Սյունիքի մարզի 109 տեղական ինքնակառավարման մարմինները, ներառյալ՝ դրանց ենթակա հիմնարկները, համայնքի ենթակայությամբ գործող համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպությունները և բաժնետիրական ընկերությունները:

Վերահսկողության ծավալը՝ Սյունիքի մարզի համայնքների 2006թ. և 2007թ. բյուջեների եկամուտների հանրագումարի նախատեսված ցուցանիշը կատարվել է համապատասխանաբար՝ 78.7 %-ով և 82.4%-ով, կազմելով՝ 1769577.8 և 2173860.3 հազ. դրամ:

Վերահսկողության սկզբնական փուլում իրականացված դիտարկման արդյունքում ընտրվել է 23 համայնք, որտեղ իրականացվել են ստուգումներ, և դրանց բյուջեների հանրագումարը 2006-2007թթ. փաստացի կազմել է համապատասխանաբար՝ 948385.4 և 1148634.8 հազ. դրամ:

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 17.03.2008-27.05.2008թթ.:

Վերահսկողությունն ընդգրկող ժամանակահատվածը՝ 2006 - 2007 թվականներ:

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝

Սյունիքի մարզի համայնքներում վերահսկողություն իրականացնելու նպատակով դիտարկման փուլում ՀՀ վերահսկիչ պալատի նախագահի 18.03.2008թ. թիվ ՎՊԵ-122 գրությամբ՝ նախապես մշակված 11 ձևով մարզի 109 համայնքների ղեկավարներից պահանջվել է համապատասխան տեղեկատվություն:

Համայնքների 2006 և 2007թթ. բյուջեների կատարման հաշվետվությունները ստացվել են Սյունիքի մարզպետարանից և տարածքային գանձապետարաններից:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեից ստացվել է տեղեկատվություն՝ մարզի 109 համայնքների հողային ֆոնդի վերաբերյալ:

Մարզի գնումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ստացվել է «Գնումների պաշտոնական տեղեկագրերից»:

Վերահսկողության նպատակներին հասնելու համար ընտրվել են օրենքով սահմանված բոլոր ձևերը, համապատասխանության, ֆինանսական և արդյունավետության տեսակները:

Դիտարկման արդյունքներով վերահսկողության արձանագրությունների կազմման, մարզի համայնքների վերաբերյալ ստացված տեղեկատվության արժանահավատության գնահատման և ստուգման ենթակա օբյեկտների ընտրության նպատակով վերահսկողություն իրականացնող աշխատակիցների միջև կատարվել է մարզի 109 համայնքների բաշխում:

Դիտարկման արդյունքներով ընտրվել են ստուգման ենթակա հետևյալ տեղական ինքնակառավարման մարմինները՝ Կապան, Գորիս, Սիսիան, Դաստակերտ քաղաքապետարաններ և Կոռնիձոր, Շինուհայր, Ակներ, Վերիշեն, Տեղ, Խնձորեսկ, Անգեղակոթ, Աղիտու, Ախլաթյան, Բալաք, Բոնակոթ, Որոտան (Սիսիան), Նորավան, Շաղաթ, Շաքի, Վաղատին, Խալաջ, Ագարակ, Սյունիք գյուղապետարաններ:

Ստուգման ընթացքում վերահսկվող օբյեկտների ենթակա կազմակերպություններում կիրառվել է ընտրանքային եղանակը:

Ստուգման փուլում վերահսկողությունն իրականացվել է փաստաթղթերի, տվյալների և փաստերի ուսումնասիրության և համադրման միջոցով:

Ստուգման ընթացքում յուրաքանչյուր համայնքի վերաբերյալ կազմվել է վերահսկողության արձանագրություններ, դրանք ստորագրել են համայնքների ղեկավարները:

Վերլուծության փուլում ամփոփվել են դիտարկման և ստուգման ընթացքում ուսումնասիրված տվյալները, յուրաքանչյուր համայնքի համար կազմվել է վերահսկողության 109 ամբողջական արձանագրություն, որից 23-ը՝ ստուգման և 86-ը՝ որտեղ ստուգումներ չեն իրականացվել, կատարվել է դիտարկում և վերլուծություն՝ կազմելով համապատասխան արձանագրություն: Արձանագրություններում կատարվել են մասնաշարկություններ՝ արձանագրված խախտումները վերացնելու ուղղությամբ, որը ներկայացվել է համայնքների ղեկավարներին ծանոթացման:

Վերահսկողության արդյունքների համառոտ նկարագիրը

1. Համայնքների բյուջեների կատարման հաշվետվության արժանահավատության վերլուծություն

ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի 2008թ. մայիսի 30-ի թիվ 3/1-1/01-201/5643 գրությամբ ՀՀ վերահսկիչ պալատին տրամադրված «Հայաստանի Հանրապետության 2008թ. պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքով «Հայաստանի Հանրապետության համայնքների բյուջեներին նախատեսված ֆինանսական համահարթեցման դոտացիաների հաշվարկման ժամանակ կիրառված ելակետային տվյալների (մշտական բնակչության թվի, հողի հարկի, գույքահարկի և ՀՀ օրենքների կիրարկման արդյունքում ՀՀ համայնքների 2006թ. բյուջեների եկամուտների կորուստների օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փոխհատուցման ենթակա գումարների) մասին» և համայնքներից ստացված 2006թ. համայնքների բյուջեների հողի հարկի և գույքահարկի հաշվարկային ցուցանիշների համադրման արդյունքում պարզվել է, որ հողի հարկի գծով մարզի առանձին համայնքների ցուցանիշները չեն համընկնում նախարարության ներկայացրած տվյալներին: Նախարարության և Լժեն, Ծղուկ, Սառնակունք, Տեղ, Բռնակոթ, Սիսիան համայնքների բյուջեների հողի հարկի հաշվարկային ցուցանիշների տարբերությունը կազմել է համապատասխանաբար՝ 2,089.7, 1,105.7, 9,570.0, 1,513.2, 6,235.5 և 3,508.1 հազ. դրամ:

Գույքահարկի հաշվարկային ցուցանիշների համադրմամբ պարզվել է, որ շեղումն առկա է մարզի որոշ համայնքներում: Այսպես, Կապան, ք. Ագարակ, Սիսիան, Դարբաս, Բռնակոթ, Քարահունջ, Քարաշեն, Ուխձ, Գորիս, Սյունիք, Որոտան (Սիսիան) համայնքներում շեղումը

կազմել է համապատասխանաբար՝ 16,071.4, 1,570.0, 2,208.0, 3,389.5, 2,759.4, 2,150.0, 1,353.9, 114.8, 7,552.6, 215.5, 862.6 հազ. դրամ:

Փաստորեն, վերը նշված համայնքների ղեկավարները բյուջեով հաշվարկել են մի ցուցանիշ, իսկ մի այլ ցուցանիշ ներկայացրել ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարություն, Սյունիքի մարզպետարան և ՀՀ վերահսկիչ պալատ:

Հաշվի առնելով, որ համայնքներին համահարթեցման դոտացիան հաշվարկվում է՝ «Ֆինանսական համահարթեցման մասին» ՀՀ օրենքով և համաձայն նույն օրենքի 5-րդ հոդվածի 2-րդ կետի ա) ենթակետի՝ դոտացիայի հաշվարկման հիմքում դրվող գործոն է գույքահարկի և հողի հարկի հաշվարկային ցուցանիշը, ուստի 2008թ. ՀՀ պետական բյուջեից համահարթեցման դոտացիայի հաշվարկներում առկա են անճշտություններ (բացառությամբ՝ 300-ից ոչ ավելի բնակիչ ունեցող համայնքների):

2. Համայնքների ղեկավարների պարտադիր լիազորությունների կատարման ամփոփ նկարագիրը

Համաձայն «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ, 38-րդ, 39-րդ, 40-րդ, 41-րդ, 42-րդ, 44-րդ և 45-րդ հոդվածների համայնքների ղեկավարներին տրվել են պարտադիր լիազորություններ՝ քաղաքաշինության և կոմունալ տնտեսության, հողօգտագործման, տրանսպորտի, առևտրի և ծառայությունների, կրթության, մշակույթի և երիտասարդության հետ տարվող աշխատանքների, առողջապահության, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի, գյուղատնտեսության, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում:

Վերլուծության արդյունքում պարզվել է, որ 2006 և 2007թթ. մարզի համայնքների և ղեկավարների կողմից կատարված պարտադիր լիազորությունների տեսակարար կշիռը՝ ընդամենը բյուջեի ծախսերի մեջ ըստ բնագավառների բաշխվել է համապատասխանաբար՝ կրթություն՝ 19.9% և 18.0%, առողջապահություն՝ 0.2%, և 0.3%, մշակույթ՝ 13.4% և 14.4%, ֆիզիկական կուլտուրա և սպորտ՝ 0.3% և 0.5%, բնակարանային կոմունալ տնտեսություն՝ 10.5% և 12.4%, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանություն՝ 0.4% և 0.35%:

300-ից ոչ ավելի բնակիչ ունեցող համայնքների գերակշիռ մասի եկամուտներն ամբողջությամբ ուղղվել է գյուղապետարանի աշխատակազմի վարձատրությանը և պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարներին, համայնքների բյուջեների ընդամենը ծախսերի 85%-99.3%-ը ուղղվել է վերը նշված հոդվածներով կատարվող վճարներին, մասնավորապես՝ Խոտանանում այն կազմել է 99.3 %, Չափնիում՝ 98%, Եղեգում՝ 98.2 % Արավուսում՝ 97.6% և այլն:

3. Համայնքներում ներքին աուդիտի անփոփ նկարագիրը

Համաձայն «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի՝ «Համայնքի բյուջեի կատարման վերահսկողությունն իրականացնում է համայնքի ավագանին...», իսկ «ՀՀ բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Համայնքի ավագանին համայնքի բյուջեի կատարման վերահսկողությունն իրականացնում է իր անդամի (անդամների) և (կամ) աուդիտորական մասնագիտացված կազմակերպության միջոցով, ավագանու որոշած պարբերականությամբ, բայց ոչ պակաս, քան տարին մեկ անգամ:»:

2006 և 2007թթ. մարզի գյուղական համայնքներում բյուջեի աուդիտ չի իրականացվել, բյուջեների կատարողականի տարեկան հաշվետվություններն ավագանին քննարկել է առանց աուդիտորական եզրակացության, խախտելով նշված օրենքի, ինչպես նաև ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի 2002թ. դեկտեմբերի 30-ի թիվ 934-Ս՝ «ՀՀ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում, ինչպես նաև վերջիններիս ենթակա հիմնարկներում ներքին աուդիտի անցկացման կարգի մասին» հրամանի պահանջները: Ստուգմամբ պարզվել է՝ բացառությամբ Կապանի, Սիսիանի և Գորիսի քաղաքապետարանների, մյուս համայնքներում սույն հրամանի պահանջները չեն կատարվել, աուդիտորի պաշտոն տեղական ինքնակառավարման մարմիններում չի նախատեսվել, ինչպես նաև աուդիտորական ուսումնասիրություններ չեն իրականացվել, իսկ Կապանի համայնքում կատարվել է նշված հրամանի պահանջների և ծրագրի խախտումով՝ իրականացնելով համայնքային ենթակայության մեկ կազմակերպության աուդիտորական ուսումնասիրություն:

4. Մարզի տեղական ինքնակառավարման մարմիններում համայնքային ծառայության ներդրման անփոփ նկարագիրը

Գյուղական համայնքների ղեկավարները մեծամասամբ խախտելով «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը չեն հաստատել համայնքային ծառայության պաշտոնների անվանացանկը՝ խախտելով սույն հոդվածի 1-ին մասի բ) կետով սահմանված պայմանները: Դեռ ավելին. տեղերում բացակայում էին համայնքային ծառայության պաշտոնների անձնագրերը:

Վերահսկողությամբ արձանագրվել է՝ համայնքների առանձին ղեկավարներ անտեսել են «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքը, և կադրերի ընտրությունը, նրանց պաշտոնների նշանակումը, աշխատավարձի ամսական դրույքաչափերը սահմանվել են օրենքների խախտումով: Այսպես. 2006 և 2007թթ. համայնքի ղեկավարի աշխատակազմի

հաստիքացուցակները չեն համապատասխանել ինչպես «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 29, 30, 31-րդ հոդվածների, այնպես էլ՝ «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին:

2007թ. Շաղաթ համայնքի ղեկավարը գյուղապետարանի աշխատակազմի հաստիքացուցակը չի ներկայացրել ավագանու հաստատմանը, խախտելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 31-րդ հոդվածի պահանջը:

Այսպիսով, «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքը ներդնելը և գործնականում կիրառելը մարզում դանդաղ է ընթանում: Իրավիճակը շտկելու համար տեղական ինքնակառավարման մարմիններին անհրաժեշտ է ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության և Սյունիքի մարզպետարանի միջամտությունն ու օգնությունը:

5. Համայնքային սեփականության կառավարման և օգտագործման ամփոփ վերլուծություն

5.1. Համայնքներում հողերի օգտագործման արդյունավետության ամփոփ վերլուծություն

Համաձայն ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կողմից ներկայացված տեղեկատվության, 2007թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ մարզի հողային հաշվեկշիռը կազմել է 450,541.8 հա, որից 255,642.2 հա կամ 56.7%-ը գտնվում է համայնքների վարչական տարածքում: Վերլուծությամբ արձանագրվել է՝ համայնքի վարչական սահմաններում համայնքային և պետական սեփականության հողերից համապատասխանաբար՝ 163,861.7 հա և 50,931.6 հա վարձակալության է տրամադրվել 6,503.0 հա և 1,778.4 հա, կամ 4.0% և 3.5%-ը:

Գյուղատնտեսական նշանակության համայնքային և պետական սեփականության հողերից վարձակալության է տրամադրվել համապատասխանաբար՝ 3.6%-ը և 0.7%-ը, կամ 5731.1 հա և 15.5 հա, վարելահողերից համապատասխանաբար՝ 35.1%-ը և 74.9%-ը, կամ 3,900.6 հա և 15.5 հա:

Պետական սեփականության բնակավայրի հողերից՝ 136.2 հա, վարձակալության է տրամադրվել 121.9 հա, կամ 89.5%-ը, իսկ համայնքային սեփականության այս հողատեսքերից վարձակալության է տրամադրվել ընդամենը 1.2%-ը, կամ 3,956.3 հա:

Մարզում հողերի համեմատական մեծ պահանջարկ են ունեցել էներգետիկայի օբյեկտների հողերը: Վարձակալության է տրվել էներգետիկայի նշանակության հողերի 39.1 և 28.7%-ը, ընդ որում, մարզի կտրվածքով անհատույց օգտագործման տրամադրված համայնքի սեփականության հողերի՝ 89 հա 67.0%-ը, կամ 60.0 հա էներգետիկայի օբյեկտների հողերն են: Էներգետիկայի հողերից՝ 198.8 հա օտարվել է 21.9 հա, կամ 11.0%-ը: Համայնքների վարչական

տարածքում տոկոսային հարաբերությամբ առավել մեծ պահանջարկ ունի վարելահողը՝ 30973.5 հա, որը կազմել է օգտագործվող հողերի 76.3%-ը:

Որոտան (Սիսիան), Տանձատափ, Խոզնավար, Բոնակոթ, Շվանիձոր, Քաշունի, Արծվանիկ, Ակներ, համայնքների վարչական սահմանների գյուղատնտեսական նշանակության վարձակալության տրամադրման հողերի չափերը չեն գերազանցում այդ նշանակության հողերի ընդամենը 1.0%, համապատասխանաբար՝ 0.97, 0.4, 0.7, 0.69, 0.088, 0.9, 0.8 և 0.008 %-ը, իսկ Կաղնուտ համայնքի ղեկավարը գյուղատնտեսական նշանակության հողերի 2.9%-ը տրամադրել է անհատույց օգտագործման:

Համայնքների ղեկավարները վերահսկողություն չեն իրականացրել համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող հողերի նպատակային օգտագործման՝ հողօգտագործողների կողմից հողային օրենսդրության պահանջների պահպանման նկատմամբ, խախտելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 38-րդ հոդվածի 3-րդ մասի պահանջները:

Հողային պաշարների կառավարման նպատակը հողօգտագործման արդյունավետությունն է, սակայն համայնքների ղեկավարների կողմից ՀՀ օրենսդրությանը հակասող որոշումների արդյունքում համայնքների բյուջեները կրում են էական վնաս:

Ստուգման արդյունքում արձանագրվել են հետևյալ խախտումները.

ա) Հողի օգտագործման (վարձակալության տրամադրում)՝

Սյունիքի մարզի Կապան, Գորիս, Սիսիան, Սյունիք, Անգեղակոթ, Բալաք համայնքների ղեկավարները, խախտելով ՀՀ հողային օրենսգրքի 76-րդ հոդվածի 3-րդ մասի պահանջները, 2006 և 2007թթ. հողերը վարձակալության են տրամադրել առանց մրցույթի:

Կապանի քաղաքապետի «Հողհատկացման հիմքերը վերականգնելու մասին» 2007թ. դեկտեմբերի 27-ի թիվ 723 որոշմամբ թույլատրվել է Կապան քաղաքի վարչական սահմաններում գտնվող համայնքային սեփականության «Արդյունաբերական օբյեկտների» գործառնական նշանակության հողերից «Գեղանուշի» պոչամբարի 190600 քմ հողամասը կառուցապատման իրավունքով, 99 տարի ժամկետով տրամադրել «Դինո Գոլդ Մայնինգ Քամփնի» ՓԲԸ-ին՝ տարեկան վարձավճարը 1,543.9 հազ. դրամ (1քմ = 8.1 դ.) տարեկան վարձավճարով: ղրա հիման վրա Կապանի քաղաքապետի և «Դինո Գոլդ Մայնինգ Քամփնի» ՓԲԸ-ի միջև 29.12.2007թ. դեկտեմբերի 29-ին կնքվել է «Պետական (համայնքային) սեփականություն հանդիսացող հողամասի կառուցապատման իրավունքի տրամադրման մասին» պայմանագիր:

«Դինո Գոլդ Մայնինգ Քամփնի» ՓԲԸ-ին Հայաստանի Ազգային արխիվի Սյունիքի մարզային մասնաճյուղի կողմից 2007թ. դեկտեմբերի 29-ին տրվել է թիվ 482 արխիվային տեղեկանք, որ «Կապանի շրջխորհրդի գործկոմի արխիվային հավաքածուի ստուգումից պարզվել է, որ 1950-1960թթ. նիստերի արձանագրություններում Գեղանուշի պոչամբարի կառուցման հողհատկացման վերաբերյալ որոշումներ չեն արձանագրվել»:

Վերը նշված տեղեկանքը հիմք չէ հողհատկացման հիմքերը վերականգնելու համար, և քաղաքապետի սույն որոշումը հիմնավորված չէ:

Նմանատիպ ձևով՝ արխիվային տեղեկանքի հիման վրա, որը հիմք չէ հողհատկացման հիմքերը վերականգնելու, Խալաջ համայնքի ղեկավարի որոշումով 62.33հա արդյունաբերական, ընդերքօգտագործման հող է տրամադրվել նույնպես «Դինո Գոլդ Մայնինգ Քամփնի» ՓԲԸ-ին:

Կապան, Գորիս, Սյունիք համայնքների ղեկավարները, խախտելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի 12-րդ մասի պահանջը, առանց ավագանու որոշման անց են կացրել հողերի վարձակալման մրցույթ, իսկ Ախլաթյան համայնքի ղեկավարը՝ մինչ ավագանու որոշում կայացնելը հայտարարել էր 50,1 հա հողատարածքի վարձակալման մրցույթ:

Խախտելով «ՀՀ հողային օրենսգրքի» 77-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջը՝ Գորիս, Սիսիան, Անգեղակոի, Բռնակոթ, Տեղ, Շաքի համայնքների մրցութային հանձնաժողովները տեղեկատվություն չեն ներկայացրել մրցույթի պայմանների մասին:

Որոշանում (Սիսիան) հողերի վարձակալման թվով 10 մրցույթներից յուրաքանչյուրին մասնակցել և հաղթել է մեկ անձ, խախտելով «ՀՀ հողային օրենսգրքի» 79-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ «Մրցույթը չկայացած է համարվում, եթե մրցութին ներկայացվել է միայն մեկ հայտ» պահանջը, և մրցույթը չկայացած պետք է համարվեր: Մրցութում հաղթել են մրցույթի կազմակերպչի՝ համայնքի ղեկավարի աշխատակազմի աշխատողները, խախտելով «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջը:

Մրցութային հանձնաժողովների արձանագրությունների և վարձակալական պայմանագրերի ստուգմամբ պարզվել է՝ մրցութում հաղթող մասնակիցների գնային առաջարկները չեն գերազանցել մեկնարկային գները, իսկ հաղթող մասնակիցների առաջարկած մյուս «վավագույն» պայմանները հիմնավորված չեն:

Անգեղակոթ համայնքի ղեկավարը խախտելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի, ինչպես նաև «ՀՀ հողային օրենսգրքի» 76-րդ հոդվածի 3-րդ կետի պահանջները՝ գյուղատնտեսական նշանակության այլ հողատեսքերի օգտագործման համար «Գրիգոր-Գուրգեն» Ա/Կ-ին և «Վարուժան Պողոսյան» Ա/Զ-ին տվել է տեղեկանք, որի հիման վրա ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարությունը տվել է հանքարդյունահանման լիցենզիա, համաձայն դրա գյուղապետարանը «Գրիգոր-Գուրգեն» Ա/Կ-ի հետ կնքել է 1.5հա հողատարածքի վարձակալության պայմանագիր՝ բազալտի հանքավայրի շահագործման համար, իսկ «Վարուժան Պողոսյան» Ա/Զ-ին հատկացված 2.07հա հողատարածքի համար վարձակալության պայմանագիր չի կնքել:

Այսպիսով, մարզի առանձին համայնքներում հողերի օգտագործման տրամադրման գործընթացը իրականացվել է ՀՀ օրենսդրության խախտումներով, կրել՝ ձևական բնույթ, որի արդյունքում համայնքների բյուջեն զրկվել է լրացուցիչ մուտքից: Բացի դրանից,

հողօգտագործողների կողմից խախտվել է պայմանագրային պարտավորությունների կատարումը, որի դիմաց հաշվարկվել և ստուգմամբ արձանագրվել է 8,017.0 հազ. դրամի տույժ, որը ենթակա է վճարման համայնքների բյուջե: Վերահսկողության ընթացքում վճարվեց համայնքների բյուջե 2,731.7 հազ. դրամ:

բ. Հողի օտարման բնագավառում

Համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող՝ պետական սեփականության հողամասերը մինչև ՀՀ կառավարության 2006թ.-ի ապրիլի 13-ի թիվ 722-Ն որոշմամբ անհատույց սեփականության իրավունքով համայնքին փոխանցելը՝

Միսիանի քաղաքապետը օտարել է 3100 քմ հողամաս՝ 1,677.9 հազ. դրամով, որը վճարվել է համայնքի բյուջե, սակայն այն պետք է վճարվեր ՀՀ պետական բյուջե:

Նույն կարգով, Կապանի քաղաքապետի որոշումներով 2006թ. աճուրդով օտարվել է պետական սեփականության 4934 քմ հողամաս՝ 4,206.5 հազ. դրամով: Համաձայն «ՀՀ բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի 4-րդ մասի դ) կետի՝ 1,677.9 հազ. դրամ և 4,206.5 հազ. դրամ գումարները ենթակա են վերադարձման ՀՀ պետական բյուջե:

Այսպիսով, վերը նշված համայնքների բյուջեներից ենթակա է վերադարձման ՀՀ պետական բյուջե 5,884.4 հազ. դրամ:

Անգեղակոթ համայնքի ղեկավարը 2007թ. սեպտեմբերի 16-ի թիվ 3 որոշումով 0.2 հա հողի սեփականության իրավունքով օտարել է իրեն, առանց ավագանու որոշման:

Խնձորեսկ համայնքի ղեկավարը համայնքի սեփականության բնակավայրի հողերի հասարակական կառուցապատման նպատակով հողերի աճուրդի հանձնաժողով չի ձևավորել, խախտելով «ՀՀ հողային օրենսգրքի» 68-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը:

Համաձայն «ՀՀ հողային օրենսգրքի» 68-րդ հոդվածի 8-րդ մասի՝ «Աճուրդի հաղթող է ճանաչվում ամենաբարձր գին առաջարկած մասնակիցը»:

Ստուգմամբ արձանագրվել է՝ աճուրդի հաղթող մասնակիցների գնային առաջարկները չեն գերազանցել մեկնարկային գները: Միաժամանակ, Խալաջ համայնքի ղեկավարը համայնքի սեփականության հողերը օտարել է «ՀՀ հողային օրենսգրքի», «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ կառավարության 2003թ.-ի դեկտեմբերի 24-ի թիվ 1746-Ն որոշմամբ հաստատված թիվ 1 հավելվածի («ՀՀ բնակավայրերի հողերի կադաստրային գնահատման կարգը») և հավելված 2-ի («ՀՀ բնակավայրերի հողերի տարածագնահատման (գտնվելու վայրի) գոտիականության գործակիցները և սահմանները») պահանջների խախտմամբ: Արդյունքում՝ աճուրդով 0.9 հա բնակավայրի հողերն օտարվել են 644.4 հազ. դրամ պակաս մեկնարկային գնով /մեկնարկային գինը 1000 քմ համար պետք է սահմանվեր 102.6 հազ. դրամ, սահմանվել է 31.0 հազ. դրամ/:

Այսպիսով՝ վերահսկողության արդյունքներով բացահայտվել է և արձանագրվել՝ մարզի համայնքներում հողերի աճուրդը կրել է ձևական բնույթ, հաղթողների գնային առաջարկը չի գերազանցել մեկնարկային գինը, իսկ առանձին դեպքերում մեկնարկային գները հաշվարկվել են օրենսդրությամբ սահմանվածից պակաս, որի արդյունքում համայնքի բյուջեն զրկվել է լրացուցիչ եկամուտներից:

Ամփոփելով հողերի վարձակալության և օտարման վերլուծությունը հանձնաժողովը արձանագրել է՝

Նորավան, Բռնակոթ, Գորիս, Կոռնիձոր, Շաղատ, Շաքի, Խալաջ, Ախլաթյան համայնքների ղեկավարները, խախտելով «ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի» 610 հոդվածի 2-րդ մասի, 611 և 301 հոդվածների «անշարժ գույքի վարձակալության պայմանագրերը, «անշարժ գույքի վարձակալության պայմանագրից ծագող իրավունքները», «Անշարժ գույքի հետ կատարվող գործարքները ենթակա են պետական գրանցման» պահանջները, ինչպես նաև 302-րդ հոդվածի՝ «Անշարժ գույքի հետ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքների պետական գրանցման պահանջը չպահպանելը հանգեցնում է դրա անվավերության», չեն ապահովել համայնքների սեփականության հետ կատարված գործարքների՝ տվյալ դեպքում հողամասերի պետական գրանցումը:

Արդյունքում, համայնքների ղեկավարները խնդիրներ են ունենում համայնքների վարչական սահմաններում գտնվող հողերի հաշվառման և հողերի հաշվեկշռի կազմման ժամանակ:

Դաստակերտ համայնքի ղեկավարի 2007թ. սեպտեմբերի 3-ի թիվ 5-Ա որոշումով և հողամասի իրադրական հատակագծով «Մոլիբդենի աշխարհ» ՍՊԸ-ին օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով հետախուզական աշխատանքներ իրականացնելու համար մեկ տարով տրամադրվել է 8.61 հա հողատարածքից սահմանափակ օգտվելու իրավունք, «սերվիտուտ» սահմանելով 500.0 հազ. դրամ: Սակայն 2007թ. հոկտեմբերի 17-ի կնքված «սերվիտուտի» պայմանագրում հողամասի ընդհանուր մակերեսը նշված է 9.61 հա, կամ 1 հա-ով ավելի:

Խնձորեսկի համայնքի ավագանու 2005թ.-ի նոյեմբերի 1-ի թիվ 3 որոշմամբ թույլատրվել է բնակելի կառուցապատման նպատակով՝ աճուրդ-վաճառքով օտարել համայնքային սեփականության բնակավայրերի հողերից 1.44 հա հողամաս, մեկ չափաբաժինը՝ 0.12 հա, և մեկնարկային գինը սահմանվել է 70.0 հազ. դրամ: 10 քաղաքացիների կողմից համայնքի դրամարկը է մուծվել ընդամենը 593.5 հազ. դրամ, որպես հողի օտարումից՝ մուտք, սակայն աճուրդ - վաճառք չի կայացել և մինչ օրս նշված գումարը չի վերադարձվել համայնքի բնակիչներին:

Այսպիսով, ստուգմամբ ՀՀ պետական բյուջե ենթակա է վերադարձման 5,884.4 հազ. դրամ, համայնքային բյուջե վերականգնման՝ 644.4 հազ. դրամ և բնակիչներին վերադարձման՝ 593.5 հազ. դրամ:

5. 2. Համայնքային սեփականության գույքի օգտագործման արդյունավետության վերլուծություն

1. 2006-2007թթ. համայնքային սեփականության գույքի՝ տարածքների օտարման վերաբերյալ

Խախտելով «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ «Անշարժ գույքի գնահատումը պարտադիր է, պետական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող անշարժ գույքի օտարման դեպքերում» և 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջները՝ «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեությունն իրականացվել է իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց կողմից անշարժ գույքի գնահատման լիցենզիայի առկայության դեպքում» պահանջները.

ա. 2006-2007թթ. ընթացքում Կապան քաղաքում հրապարակային սակարկություններով (աճուրդով) օտարվել է 5295.0 քառ. մետր ընդհանուր մակերեսով թվով 72 համայնքային սեփականության անշարժ գույք՝ ոչ բնակելի տարածքներ, այդ թվում՝ 1090.0 քմ մակերեսով 21 նկուղային և կիսանկուղային, 4205 քմ մակերեսով՝ 51 առաջին հարկի բացվածքներ:

Հարկ է նշել, որ ավագանու որոշումներում չեն տարանջատվել նկուղային, կիսանկուղային, առաջին հարկի ոչ բնակելի տարածքները, և սահմանվել է օտարման ընդհանուր մեկնարկային գին՝ մեկ քմ հաշվարկով 2006թ.՝ 3.500 դրամ, 2007թ.՝ 4.000 դրամ, չեն տարբերակվել նաև քաղաքի կենտրոնում, ծայրամասերում և արվարձաններում գտնվող ոչ բնակելի տարածքների օտարման գները:

Հարկ է նշել, որ քաղաքապետարանը անշարժ գույքի կադաստրի ստորաբաժանումների կողմից պարբերաբար ստացել է տեղեկատվություն՝ անշարժ գույքի կադաստրային արժեքների փոփոխության վերաբերյալ, սակայն համայնքային սեփականության գույքի օտարման գները սահմանվել են կադաստրային արժեքից զգալիորեն ցածր:

Այսպես, Կապանի քաղաքապետի կողմից հաստատված տեղեկատվության համաձայն 2006-2007թթ. հրապարակային սակարկություններով (աճուրդով) օտարված համայնքային գույքի վաճառքից քաղաքային բյուջե մուտքագրվել է 22.9 մլն դրամ այն դեպքում, երբ օտարված գույքի կադաստրային արժեքը կազմել է 98.6 մլն դրամ կամ կադաստրային արժեքից 75.7 մլն դրամով պակաս:

Ավելին. առանձին դեպքերում՝ Գ. Նժդեհ 16 հասցեի 120.9 քմ մակերեսով տարածքը վաճառվել է կադաստրային արժեքից 9 անգամ, Մ. Ստեփանյան 8 հասցեի 72.8 քառ. մետր

մակերեսով տարածքը՝ 8, Մ. Ստեփանյան 41 հասցեի 174.7 քմ մակերեսով տարածքը՝ 6, Հ. Ավետիսյան 2ա հասցեի 275.7 քմ մակերեսով տարածքը՝ 7, Գ. Նժդեհ 16 հասցեի 162.4 քմ մակերեսով տարածքը՝ 6 Շահումյան 22 հասցեի 369.2 քմ մակերեսով 1-ին հարկում գտնվող նախկին Երկրագիտական թանգարանի տարածքը՝ կադաստրային արժեքից 6 անգամ ցածր գնելով:

Ուշագրավ է հատկապես քաղաքի փոքր կենտրոնում գտնվող և 1989-90թթ. շահագործման հանձնված Կապանի մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոնի շենքից 950.35 քառ. մետր տարածքի օտարումը՝ ընդամենը 3.8 մլն դրամ (1 քմ՝ 4000 դրամ) արժեքով՝ 10.1 մլն դրամ կադաստրային արժեքի (մեկ քմ՝ 10600դրամ) դիմաց, մինչդեռ գույքի շուկայական գինը անկախ գնահատող «Կալգարի» ՍՊԸ-ի կողմից գնահատվել է մեկ քմ՝ 189.7 հազ. դրամ (179 մլն դրամ):

Կապան քաղաքի Շահումյան 22 հասցեի 1-ին հարկի 369.2 քմ տարածքը վաճառվել է 1.5 մլն դրամով՝ 1 քմ՝ 4100 դրամ: Այդ տարածքի կադաստրային արժեքը (1 քմ՝ 24,200 դրամ) կազմում է 8.9 մլն դրամ: Անկախ գնահատող «Կալգարի» ՍՊԸ-ի կողմից տարածքի 1 քմ գնահատվել է՝ 101.0 հազ. դրամ (37.2մլն դրամ):

Վերը նշվածների վերաբերյալ բերենք երկու օրինակ, այսպես՝

ա. «Կալգարի» ՍՊԸ-ն (լիցենզիա ԱԳ N ԱԳ 0501 և 0507), որը զբաղվում է անշարժ գույքի գնահատմամբ և ռիելթորական գործունեությամբ, 2006թ.ապրիլի 28-ին գնահատել է Կապան քաղաքի ծայրամասում Մ. Հարությունյան փողոցի 2-րդ շենքի 1-ին հարկում տեղակայված հասարակական նշանակության տարածքը 1 քմ՝ 31,800դրամ, 2006թ. սեպտեմբերի 18-ին գնահատել է Ձորքի փողոցի 18 շենքի առաջին հարկում տեղակայված ոչ բնակելի տարածքը 1քմ՝ 31,710 դրամ:

Համադրելով քաղաքապետարանի կողմից համայնքային սեփականության հասարակական նշանակության նույն տարածքների աճուրդում վաճառված գնի հետ, պարզվել է, որ նույն տարածքները շուկայական գնի նկատմամբ վաճառվել են 8 անգամ ցածր գնով:

բ. Սիսիանի քաղաքապետարանը 2006-2007թթ. օտարել է թվով 9 (շենքեր, շինություններ), որոնց ընդհանուր մակերեսը կազմել է 2847.5 քմ, իսկ վաճառքի ընդհանուր գումարը կազմել է 28,194.4 հազ. դրամ: 8 գույքային միավոր օտարվել է առանց լիցենզավորված իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձի գնահատման, որի ընդհանուր մակերեսը կազմել է 2577.5 քմ, իսկ վաճառքի ընդհանուր գումարը՝ 24,441.4 հազ. դրամ: Ընդհանուր առմամբ, օտարված գույքը կադաստրային արժեքից պակաս է օտարվել 5,598.0 հազ. դրամով: Օտարման մակերեսի 1 քմ միջին գումարը կազմել է 9,482.6 դրամ: Վերլուծելով վերոգրյալը պարզվել է, որ համայնքային սեփականությունը՝ ի տարբերություն շուկայական գների 2006 թ.-ին վաճառվել է 3.7, իսկ 2007թ.-ին՝ 5.4 անգամ ցածր գնով:

Սիսիանի քաղաքապետարանի կողմից օտարվել է քաղաքային համայնքի սեփականության Գետափի մշակույթի տան շենքը 1696.8 քմ՝ 17,610.0 հազ. դրամով:

Քաղաքապետարանի հաշվապահական փաստաթղթերի ստուգմամբ պարզվել է, որ 2008թ. մայիսի 6-ի դրությամբ գնորդի պարտքը քաղաքապետարանին կազմել է **5,000.0 հազ. դրամ, որը ստուգման ընթացքում վերականգնվել է համայնքի բյուջե:**

գ. Գորիսի քաղաքապետարանի կողմից 2006- 2007թթ. աճուրդ - վաճառքով օտարվել է թվով 13 շինություն՝ 1377.8 քմ, որից երկուսը՝ սպասարկման մակերեսով՝ 114.4 քմ, գումարով՝ 1,949.7 հազ. դրամ: Համադրելով քաղաքապետարանի կողմից համայնքային սեփականության հասարակական նշանակության նույն տարածքների շուկայական գնի հետ, պարզվել է, որ նույն տարածքները վաճառվել են 4-5 անգամ ցածր գնով:

Համեմատելով 2007թ. Միսիան, Գորիս և Կապան քաղաքների (սպասարկման ոչ բնակելի տարածքներ) մեկ քմ օտարման գները, պարզվել է, որ Միսիանում այն վաճառվել է 9,830 դրամով, Գորիսում՝ 16,480 դրամով, Կապանում՝ 4,200 դրամով:

Այսպիսով, չկատարելով «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջները, համայնքների բյուջեները զրկվել են լրացուցիչ մուտք ավելացնելու հնարավորությունից:

2. Խողովակների օտարման վերաբերյալ

Որոտան, Աղիտու, Բալաք, Խալաջ և Ախլաթյան համայնքների ղեկավարների և ավագանու կողմից խախտվել է «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ և 9-րդ հոդվածների 1-ին կետի պահանջները, որի արդյունքում՝

ա. 2006թ. **Որոտանի** գյուղապետարանը ուղղակի վաճառքով օտարել է համայնքի սեփականության ոռոգման ցանցի 1000 գծ/մետր 89 մմ տրամաչափի խողովակ՝ 1 գ/մ 300 դրամով: Օտարման գործընթացում համայնքի սեփականության խողովակների (շուկայական) մասնագիտական գնահատում չի կատարվել: Համայնքի ղեկավարը խողովակի արժեքը որոշել և ավագանու հաստատմանն է ներկայացրել կամայական: Ստուգմամբ պարզվել է՝ բացակայում է առքուվաճառքի պայմանագիրը, ապամոնտաժման կատարողական ակտը, հանձնման - ընդունման ակտը, հաշիվ-ապրանքագիրը: Փաստաթղթերում առկա է միայն դրամարկղային մուտքի անանուն անդորրագիր: Անհրաժեշտ է նշել, որ տարբեր շինարարական աշխատանքներում և առանձին մատակարարներից ստացված տեղեկատվության համաձայն նախկինում օգտագործված նույնատիպ խողովակների արժեքը տատանվում է 2800-3400 դրամի սահմաններում:

բ. **Աղիտու** համայնքի ավագանու 03.02.2006թ. թիվ 8 Ա որոշմամբ թույլատրվել է ապամոնտաժել և հրապարակային սակարկություններով օտարել համայնքի սեփականության ոռոգման համակարգի ներքին ցանցի 9000գծ/մ երկարության 100մմ տրամաչափի խողովակները:

Գյուղապետարանի 19.04.2006թ-ի /առանց համարի/ դրամարկղի մուտքի օրդերով դրամարկղ մուտքագրվել է 1,031.0 հազ. դրամ՝ խողովակի արժեք, որտեղ բացակայում է գումարի

մուտքագրման հիմքը, ում կողմից է վճարվել վերը նշված գումարը, կնիքված և առանձնացված չէր դրամարկղի մուտքի օրդերի կտրոնը: Հաշվապահական փաստաթղթերում բացակայում են ապամոնտաժված խողովակների վերաբերյալ համապատասխան ակտը, հաշիվ-ապրանքագիրը, հիմնական միջոցների ցանկում մուտքագրումը, ապամոնտաժված խողովակների գնահատված արժեքը:

Հրապարակային սակարկություն չի կազմակերպվել, խախտվել է համայնքի ավագանու 2006թ. փետրվարի 3-ի թիվ 8 «Ա» որոշման պահանջները: Ըստ համայնքապետի հայտարարության, օտարվել է 5150գծ/մ խողովակ, 1 գ/մ՝ 200 դրամով: Հարկ է նշել, որ նույն տրամաչափի՝ նախկինում օգտագործված խողովակների արժեքն ըստ առանձին մատակարարների տեղեկատվության կազմում է 2800-3400 դրամ:

գ. Բալաք համայնքի ավագանու 12.06.2006թ-ի թիվ 4 «Ա» որոշմամբ թույլատրվել է ուղղակի վաճառքով օտարել համայնքի սեփականություն համարվող ջրհան կայանը, գումարով 60.0 հազ. դրամ և ռոռգման ցանցի Φ 150 մմ տրամաչափի խողովակներ՝ 7000 գծ/մ, 1 գծ/մ 200 դրամով, ընդամենը 2400.0 հազ. դրամով: Ստուգմամբ պարզվել է, որ ջրհան կայանը և ռոռգման ցանցը բացակայում են հիմնական միջոցների ցանկում և հաշվառում չի տարվել:

Գնորդը վերը նշված խողովակները իր կողմից վաճառել է անհատ մարդկանց՝ մեկ գծ/մ 800-1000 դրամով, որոշ մասն էլ՝ որպես մետաղի ջարդոն: Հարկ է նշել, որ նույն տրամաչափի՝ նախկինում օգտագործված խողովակների արժեքն ըստ առանձին մատակարարների տեղեկատվության կազմում է 4000-5000 դրամ:

դ. Խալաջ համայնքի ավագանին 01.02.2007թ-ին N 6Ա որոշումով օտարել է համայնքի սեփականություն հանդիսացող Φ -530մմ 600 գծամետր կիսաավարտ ջրագիծը: Ըստ պայամանագրի Φ -530 մմ, 630 գծ.մ խողովակաշարը օտարվել է 3,465.0 հազ. դրամով, մեկ գծ.մ- ի արժեքը՝ 5,500 դրամով, սակայն համապատասխան գանձապետական հաշվին մուծվել է 2,500.0 հազ. դրամ, կամ պակաս է վճարվել 965.0 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե: Վերահսկողությամբ կատարված հսկիչ չափագրումով խողովակաշարերի քանդված խրամուղու երկարությունը կազմում էր 960 մետր: Հարկ է նշել, որ նույն տրամաչափի՝ նախկինում օգտագործված խողովակների արժեքն ըստ առանձին մատակարարների կազմում է 20,000-24,000 դրամ:

ե. 2006թ.-ին Ախլաթյան համայնքի ավագանու 2006թ. հոկտեմբերի 2-ի 26-Ա որոշմամբ ուղղակի վաճառքով օտարվել է համայնքի սեփականության ռոռգման ցանցի 1200 գծամետր $d=155$ մմ տրամաչափի երկաթյա խողովակ՝ մեկ գծ.մ 300 դրամով, 155 մմ նախկինում օգտագործված խողովակի գինն ըստ առանձին մատակարարների տեղեկատվության արժե 5425 դրամ, 1365գծ.մ $d=250$ մմ տրամաչափի ցինկապատ խողովակ՝ մեկ մետրը՝ 200 դրամով: Հարկ է նշել, որ ըստ առանձին մատակարարների՝ նախկինում օգտագործված նույնատիպ խողովակի գինը կազմում է 4200 դրամ:

2007թ.-ին Ախլաթյան համայնքի ավագանու 03.09.2007թ-ի N 24 Ա որոշմամբ ուղղակի վաճառքով օտարվել է համայնքի սեփականության ոռոգման ցանցի 3725 գծամետր d=155 մմ տրամաչափի երկաթյա խողովակ՝ 1 գծ./մ-ը 800 դրամով և 1400 գծամետր d=250 մմ տրամաչափի երկաթյա խողովակ՝ 1գծ.մ-ը 1000 դրամով՝ ընդամենը 4,380.0 հազ. դրամ գումարով: Նախկինում օգտագործված մույնատիպ խողովակների գինն ըստ առանձին մատակարարների կազմում է համապատասխանաբար 4,000-5,000 դրամ և 10,000-12,000 դրամ:

Գյուղապետարանի գույքամատյանում համայնքի սեփականության խողովակաշարերի քանակային և զնային հաշվառումը չի համապատասխանում ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի 02.06.2000թ. N 102 հրամանի պահանջներին:

Այսպիսով, վերը նշված տեղական ինքնակառավարման մարմինների ղեկավարները, անտեսելով ՀՀ օրենսդրության պահանջները, առանց քանակագումարային հաշվառման, կամայական գներով օտարել են համայնքների վարչական տարածքներում փաստացի առկա, սակայն պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հաշվեկշիռներում չարտացոլված /բացակայում է սեփականության իրավունքը հաստատող որևէ փաստաթուղթ/ կամ առանց համապատասխան հիմնավորման իրենց վերագրած ոռոգման, խմելու ջրի խողովակաշարերը: Օտարված խողովակների ամբողջ գումարից Խալաջ համայնքի ղեկավարի կողմից համայնքի բյուջե պակաս է մուտքագրվել 965.0 հազ. դրամ:

3. Համայնքային սեփականության շարժական գույքի օտարման վերաբերյալ

Մարզի առանձին համայնքներում, մասնավորապես՝ Որոտանում /Սիսիան/ օտարման ենթակա շարժական գույքը գնահատվել է տեղական ինքնակառավարման մարմնի աշխատակազմի կողմից, խախտելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքը, որը համայնքի ղեկավարին նման լիազորություններով չի օժտել:

2007թ. դեկտեմբերի 29-ին համայնքի ավագանու թիվ 9 որոշմամբ, ուղղակի վաճառքով օտարվել է համայնքի սեփականության մեխանիզացիան՝ **ՅՕ 26-21 ЮМ3 – 1850** էքսկավատոր, վաճառքը կատարվել է առանց շուկայական արժեքի որոշման կամ մասնագիտական գնահատման, կամայական գնով՝ 200.0 հազ. դրամով, խախտվել է «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի 12-րդ մասի պահանջը:

Համայնքի ավագանու 2007թ. հունիսի 6-ի նիստի որոշմամբ, 2007թ.-ի օգոստոսի 13-ի աճուրդով օտարվել է վեց միավոր շարժական տեխնիկա՝ 675.0 հազ. դրամով:

Համայնքի սեփականության շարժական տեխնիկայի և կցասայլի արժեքի որոշման մասնագիտական գնահատում չեն ստացել: Համայնքի ղեկավարը շուկայական արժեքը որոշել և ավագանու հաստատմանն է ներկայացրել կամայական, խախտելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի 12-րդ մասի պահանջը: Խախտվել է նաև «Հրապարակային սակարկությունների» մասին ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 10-րդ

հողվածի 1-ին և 2-րդ մասերի, 18-րդ հողվածի 1-ին և 2-րդ մասերի պահանջները՝ այն է, չեն ներկայացվել մասնակցության հայտերը, մասնակցության վճարը և կանխավճարը:

Սակարկություններին մասնակցել և հաղթել են մրցույթի կազմակերպչի աշխատակիցները, ովքեր մրցութային հանձնաժողովի անդամներ են, ձևավորված գինը վճարվել է սահմանված ժամկետից մի քանի ամիս ուշացումով: Վերոնշյալ փաստերը վկայում են սակարկության ձևական բնույթի մասին:

4. Համայնքային սեփականության գույքի տարածքների վարձակալության վերաբերյալ

Կապան համայնքի ավագանին որոշել է համայնքային սեփականության գույքը՝ տարածքը վարձակալության տրամադրել մեկ քառակուսի մետրը՝ 1,000 դրամով:

1. Վարձակալված ոչ բնակելի տարածքներից 301 քմ տարածքի համար որպես վարձավճար պետք է հաշվարկվեր ամսական 301.0 հազար դրամ, իսկ ստուգվող ժամանակաշրջանում՝ $7,224.0 / 301.0 \times 24$ ամիս / հազար դրամ: Մինչդեռ ստուգվող ժամանակաշրջանում վարձակալից գանձվել է ընդամենը 824.9 հազար դրամ, կամ պակաս է գանձվել 6,399.1 հազար դրամ, որը ենթակա է վճարման քաղաքապետարանի բյուջե:

2. Սյունիքի մարզային գրադարանի կողմից որպես վարձակալության գումար պետք է հաշվարկվեր 6,787.7 հազ. դրամ: Մինչդեռ նշված կառույցը վճարել է ընդամենը 202.8 հազ. դրամ, կամ 6,584.9 հազ. դրամը ենթակա է վճարման քաղաքապետարանի բյուջե:

3. Համայնքի ենթակայության մանկապատանեկան ստեղծագործական կենտրոնի 2-րդ հարկից վարձակալված 64.3 քմ տարածքի համար որպես վարձավճար պետք է հաշվարկվեր ամսական 64.3 հազար դրամ, /հիմք՝ համայնքի ավագանու 16.02.06թ-ի թիվ 5-Ն որոշումը/, իսկ ստուգվող ժամանակաշրջանի համար՝ $835.9 / 13$ ամիս $\times 64.3$ / հազար դրամ: Մինչդեռ ստուգվող ժամանակաշրջանում վարձակալից գանձվել է ընդամենը 162.0 հազար դրամ, կամ պակաս է գանձվել 673.9 հազար դրամ, որը ենթակա է վճարման քաղաքապետարանի բյուջե:

4. Հիմք ընդունելով համայնքի ավագանու 2006թ. դեկտեմբերի 22-ի թիվ 65-Ն որոշումը՝ 1քմ տարածքի վարձավճարի չափը քաղաքաշինության պետական տեսչության Սյունիքի մարզային տարածքային բաժինը վարձակալված տարածքի՝ Հ. Ավետիսյան թիվ 3 շենքի համար պետք է վճարեր ամսական 71.3 հազար դրամ, ընդամենը 2007թ.-ի համար $855.6 / 12$ ամիս $\times 71.3$ / հազար դրամ, որը ենթակա է վճարման քաղաքապետարանի բյուջե, իսկ 2007թ.-ի վարձակալված կազմակերպության կողմից գումար չի վճարվել և 2008թ.-ի հունվարի 1-ի դրությամբ համայնքի հաշվապահության կողմից համապատասխան ձևակերպում չի տրվել:

5. Համայնքի սեփականության մշակույթի պալատից 150 քմ տարածք տրամադրվել է վարձակալության: Պայմանագրի 1.4 կետով որպես վարձակալական վճարի չափ սահմանվել է ամսական 150.0 հազար դրամ: Սակայն պայմանագրում վարձավճարի չափը կամայականորեն փոխվել է, և քաղաքացու վարձակալված տարածքի համար որպես վարձավճար սահմանվել է

ամսական 25.0 հազար դրամ: Արդյունքում՝ ստուգվող ժամանակաշրջանի համար վարձակալը պետք է վճարեր 2,550.0 / 15ամիս x 150.0/ հազար դրամ, մինչդեռ համաձայն համայնքի հաշվապահական փաստաթղթերի ստուգվող ժամանակաշրջանում վճարվել է ընդամենը 112.8 հազար դրամ, կամ վարձակալի կողմից պակաս է վճարվել 2,437.2 հազար դրամ, որը ենթակա է վճարման քաղաքապետարանի բյուջե:

Այսպիսով, համայնքային սեփականության օբյեկտները և բացվածքները տրվել են վարձակալության, սակայն քաղաքապետարանի կողմից վարձավճար չի հաշվարկվել 17,313.7 հազ. դրամ և չի ապահովվել գանձումը համայնքի բյուջե:

2006-2007թթ. համայնքի սեփականության բնակելի մակերեսից պետք է հաշվարկվեր և բնակիչներից գանձվեր որպես բնակվարձ՝ 1028.4 հազ. դրամ, իսկ որպես ընդհանուր մակերեսի սպասարկման վարձ՝ 1,583.9 հազ. դրամ: Քաղաքապետարանի համապատասխան բաժնի կողմից չի հաշվարկվել և չի գանձվել 2,612.3 հազար դրամ, որը ենթակա է հաշվարկման և գանձման համայնքի բյուջե:

ՀՀ կառավարության 2005թ.-ի նոյեմբերի 24-ի թիվ 2110-Ն որոշումով Կապանի համայնքին է հանձնվել «փոքր» օբյեկտներ: Սակայն՝

1. Հ. Ավետիսյան փողոցի թիվ 8/1 կրպակը՝ 23.2 հազ. դրամ արժեքով,
2. Շահումյան փողոցի 12 շենքի դիմացի թիվ 15 կրպակը՝ 158.9 հազ. դրամ,
3. Բժշկական ուսումնարանի թիվ 10 ճաշարանի հիմնական միջոցները՝ 925.0 հազ.դրամ,
4. Շինարարների փողոցի 24 շենքի մոտ գտնվող թիվ 52/4 կրպակը՝ 12.3 հազ. դրամ,
5. Քաղաքի պահեստի / ժամանակավոր կառույց թիվ 35 ճաշարանի գույքը՝ 432.2 հազ. դրամ:

Վերոգրյալ գույքն ու սարքավորումները համաձայն համայնքի հաշվապահական փաստաթղթերի չեն ընդունվել և որպես գույք և սարքավորում չի հաշվառվել, իսկ Կապանի համայնքային սեփականության գույքագրման հանձնաժողովի կողմից 2008թ. մարտի 26-ին կազմված գույքագրման ակտով արձանագրվել է, որ վերոգրյալ գույքն ու սարքավորումները տեղերում առկա չեն: Հարկ է նշել, որ համաձայն ՀՀ կառավարության նույն որոշման 2-րդ կետի բ. ենթակետի՝ «Եթե «փոքր» օբյեկտը հանձնող կողմն անհայտ է, համայնքի կողմից առաջարկվող անդամներից ստեղծվում է հանձնաժողով, որը կազմում է «փոքր» օբյեկտի միակողմ ընդունման ակտը», սակայն միակողմ ընդունման ակտ համայնքի կողմից ևս չի կազմվել:

Արդյունքում, վերոգրյալ որոշման պահանջները չկատարելու հետևանքով Կապանի համայնքի բյուջեին հասցվել է 1,551.6 հազար դրամի վնաս:

2. Միսիանի քաղաքապետարանի սեփականության տարածքներից վարձակալության տրված, պայմանագրերով նախատեսված գումարի չվճարման պայմաններում Միսիանի քաղաքապետարանի հաշվապահության կողմից պայմանագրերով նախատեսված տույժեր չի հաշվարկվել և չի ներկայացվել վարձակալներին՝ վճարման, ինչպես նաև չի տրվել

համապատասխան հաշվապահական ձևակերպում (որպես դեբիտորական պարտք), ընդամենը 8374,6 հազ. դրամ, որը ենթակա է վճարման համայնքի բյուջե:

Միսիանի քաղաքապետարանում 9-ը ապօրինի շինությունների նկատմամբ կազմվել է 1,800.0 հազ. դրամի վարչական իրավախախտումների արձանագրություններ, դրանք չէին ներկայացվել քաղաքապետի հաստատմանը՝ որոշում կայացնելու և հետագա ընթացքն ապահովելու համար, արդյունքում՝ համայնքի բյուջե պակաս գումար է մուտքագրվել 1,800.0 հազ. դրամ:

Այսպիսով, համայնքային սեփականության գույքի հետ կատարվող գործարքների ստուգմամբ համայնքի բյուջեներ ենթակա է վճարման 29,072.2 հազ. դրամ:

Տեղական տուրքերի և վճարների վերաբերյալ

2006 թվականին տեղական տուրքերի և վճարների դրույքաչափերը չեն սահմանվել մարզի 45, 2007 թվականին՝ 44 համայնքում, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի առաջին մասի՝ «Տեղական տուրքերի դրույքաչափերը» և 11-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջները, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին գրկելով սույն օրենքով սահմանված կարգով համայնքի բյուջեն լրացուցիչ մուտքով ավելացնելու հնարավորությունից:

2006-2007թթ. բյուջեով տեղական տուրքերից մուտք չեն նախատեսել համապատասխանաբար՝ 64 և 65 համայնքների ավագանին, խախտելով «ՀՀ բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 28.1 հոդվածի 1-ին 1.2 գ) կետի 1.3, ե) ենթակետի, «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 2-րդ մասի Բ) և 3-րդ մասի ե) կետերի պահանջը:

2006-2007թթ. բյուջեով նախատեսել և տեղական տուրքի գանձումը չեն ապահովել համապատասխանաբար՝ 13 և 18 տեղական ինքնակառավարման մարմինների ղեկավարները, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի պահանջը:

Ստուգման արդյունքներով արձանագրվել է՝ 2006 և 2007 թթ. բյուջեով տեղական տուրքից և վճարից մուտք չեն նախատեսել Խալաջ, Բալաք, Շաղաթ և Ակներ համայնքների ավագանիները, իսկ բյուջեով նախատեսված գանձումը չեն ապահովել՝ 2006 թվականին՝ Աղիտու, Վաղատին, Կոռնիձոր, Տեղ, 2007 թվականին գ. Ագարակ, Աղիտու, Խնձորեսկ, Կոռնիձոր, Շինուհայր համայնքների ղեկավարները:

2006 թվականին Վարդանիձոր, Ախլաթյան, Հացավան համայնքների և 2007 թվականին Շաքի համայնքի ավագանու որոշումներով փոփոխել են տեղական տուրքերի դրույքաչափերը, խախտելով «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասի պահանջը՝ «Ընթացիկ տարվա համար տեղական տուրքի դրույքաչափերի փոփոխություն չի կարող կատարվել»:

1. Ստուգման ընթացքում Կապանի քաղաքապետի 2008թ. մարտի 26-ի թիվ 19 կարգադրությամբ ստեղծված հանձնաժողովի կողմից իրականացված համայնքի վարչական տարածքում տեղական տուրք վճարողների գույքագրման և հաշվառման արդյունքում պարզվել է.

Հաշվառման մեջ չընդգրկված և առանց թույլտվության վկայականի աշխատող 86 տնտեսավարողներից համայնքի բյուջե տեղական տուրքի չվճարված գումարը կազմում է 2,790.0 հազ. դրամ: Ստուգման ընթացքում 41 տնտեսավարողներ համայնքի բյուջե վճարեցին 2,108.2 հազ. դրամ:

2006-2007թթ. քաղաքապետարանի առևտրի բաժնի գրանցամատյանում չեն հաշվառվել ոգելից խմիչք և /կամ/ ծխախոտ վաճառող համապատասխանաբար ` 25 և 38 տուրք վճարողներ, գումարով` 4,147.5 հազ. դրամ, որը չի գանձվել համայնքի կողմից:

2006-2007թթ. առանց թույլտվության համայնքի վարչական տարածքում տեղադրվել է 67 գովազդային վահանակ, համայնքի բյուջե չի գանձվել ընդամենը 1,477.6 հազ. դրամ:

2007թվականին համայնքի տարածքում մարդատար «տաքսի» ծառայություն իրականացնող կազմակերպություններից համայնքի բյուջե չի գանձվել 450.0 հազ. դրամ և 2008թ. հաշվառումից դուրս էր մնացել «տաքսի» ծառայություն իրականացնող 7 կազմակերպություն, դրանց կողմից համայնքի բյուջե չվճարած տեղական տուրքի գումարը կազմել է 675.0 հազ. դրամ:

Այսպիսով, համայնքի բյուջե չի գանձվել տեղական տուրք` 9,540.1 հազ. դրամ, որից ստուգման ընթացքում վճարվեց 2,108.2 հազ. դրամ:

2. Սիսիանի քաղաքապետարանում արձանագրվել է նմանատիպ խախտում, որի արդյունքում համայնքի բյուջե չի գանձվել տեղական տուրք` 1,321.0 հազ. դրամ: Ստուգման ընթացքում վճարվեց 300.0 հազ. դրամ:

3. 2006-2007թթ. Անգեղակոթ համայնքի ավագանին տեղական տուրքերի և վճարների դրույքաչափեր չի սահմանել, սակայն գյուղապետարանի կողմից համայնքի տարածքում ոգելից խմիչքների և /կամ/ ծխախոտի արտադրանքի վաճառքի թույլտվության համար գանձվել է տեղական տուրք` 230.8 հազ. դրամ:

4. 2006-2007թթ. Շաղաթ համայնքի երեք խանութում իրականացվել է ծխախոտի և խմիչքի վաճառք, ավագանին տեղական տուրքերի դրույքաչափեր չի սահմանել և համայնքի բյուջե տուրքերից փաստացի մուտքեր չի նախատեսել և չի գանձել, խախտելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 16 հոդվածի 18-րդ մասի, «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի պահանջները:

5. 2007թ. ընթացքում Տեղ համայնքում գործել է 8 առևտրի օբյեկտ` ոգելից խմիչքների և /կամ/ ծխախոտի արտադրանքի վաճառքի թույլտվության համար, տեղական տուրքի գումարը պակաս է նախատեսել և գանձել 29,0 հազ. դրամ:

Համայնքի ավագանու կողմից սխալ որոշում կայացնելու հետևանքով 2006-2007թթ. վարչական բյուջեում գազի և վառելիքաքսայուղային նյութերի վաճառք կազմակերպելու թույլտվության համար պակաս եկամուտ է նախատեսվել 170,0 հազ. դրամ/100.0+70.0/:

6. 2006-2007թթ. Խնձորեսկ համայնքի տարածքում գործել են ոգելից խմիչքների և ծխախոտի վաճառքի 9 և վառելիքաքսայուղերի վաճառքի երկու կետ, դրանցից տեղական տուրք չի գանձվել գումարով 442.5 հազ. դրամ: Ստուգման ընթացքում վճարվել է համայնքի բյուջե 96.0 հազ. դրամ:

7. Սյունիքի գյուղական համայնքի բյուջեում տեղական տուրք վճարողներից պակաս է գանձվել 432.5 հազ. դրամ, որն ամբողջությամբ վճարվեց ստուգման ընթացքում:

Տեղական վճարներ

1. 2006-2007թթ. **Բռնակոթ** համայնքի ավագանու որոշմամբ սահմանված՝ օգտագործված խմելու ջրի դիմաց որպես համայնքի բյուջեի եկամուտ չի հաշվարկվել և չի գանձվել ընդամենը 4,731.6 հազ. դրամ:

2. **Սիսիանի քաղաքապետարանի մանկապատանեկան սպորտ կենտրոնի կողմից ավագանու որոշմամբ սահմանված վարձավճարների դրույքաչափերից պակաս է հաշվարկվել և գանձվել համայնքի բյուջե 1,025.3 հազ. դրամ :**

Հողի հարկի և գույքահարկի վերաբերյալ

Համաձայն «Հողի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի «Սույն օրենքի իմաստով հողի հարկ վճարող ֆիզիկական անձ հաշվառող մարմին են հանդիսանում՝ ա) Հայաստանի Հանրապետության հարկային մարմինները մինչև 2008թվականի դեկտեմբերի 31-ը»:

Ստուգմամբ պարզվել է՝ բյուջեի նախագծի կազմման ժամանակ տեղական ինքնակառավարման մարմինները հարկային մարմիններից չեն պահանջել և չեն ստացել հողի հարկի հաշվարկային ցուցանիշները:

2006-2007թթ. Նյուվադի, Շուռնուխ, Որոտան /Գորիս/ համայնքների բյուջեով հողի հարկից մուտք չի նախատեսվել:

«ՀՀ բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի «Բյուջեների մուտքերի և ելքերի արտացոլման լրիվության սկզբունքը նշանակում է, որ օրենսդրությամբ սահմանված բյուջեների մուտքերը և ելքերը պարտադիր կարգով և ամբողջ ծավալով ենթակա են արտացոլման բյուջեում» պահանջը: Նույն օրենքի պահանջները խախտել են մարզի համայնքների 30%-ը, մասնավորապես 2006թ.-ին Անգեղակոթ, Բռնակոթ, Դարբաս, Թանհատ և Սառնակունք համայնքների ավագանիները թիվ թիվ 4, 1-Ն, 3-Ն և 4-Ն որոշումներով հողի հարկի ապառքները չեն ներառել նախատեսված ցուցանիշը համապատասխանաբար՝ 278.2, 927.4, 1267.8, 273.6 հազ. դրամ:

Շաքի համայնքի ավագանու 19.01.2007թ. N8-Ն որոշմամբ 220.0 հազ. դրամ հողի հարկի արտոնություն է տրվել համայնքի 18 բնակչի, որից երկուսը ավագանու անդամ են, իսկ 4-ը՝ նրանց հարազատները: Ընդ որում, արտոնության մասին որոշումն ընդունվել է մինչև բյուջեի հաստատումը, խախտելով ՀՀ կառավարության 27.09.2001թ. թջվ 903՝ «Համայնքի ավագանու կողմից սոցիալապես անապահով առանձին հարկ վճարողների համար հողի հարկի գծով արտոնությունների սահմանման կարգի մասին» որոշման 2-րդ մասի պահանջը: ՀՀ օրենսդրության խախտմամբ տրամադրվել է 220.0 հազ. դրամ հողի հարկի արտոնություն, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Ախլաթյան համայնքի ավագանու 23.02.2006թ. որոշմամբ խախտվել է ՀՀ կառավարության 27.09.2001թ. թիվ 903-Ն որոշումը՝ 2006-2007թթ. համայնքի բնակիչներին անհիմն տրվել է հողի հարկի արտոնություն՝ 221.5 հազ. դրամ, որը նույնպես ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Ստուգմամբ պարզվել է՝ Շաղաթ համայնքի բյուջեով հողի հարկի դեբիտորական պարտքը 2008թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կազմել է 31864.8 հազ. դրամ: 2006-2007թթ. գյուղապետարանի կողմից գանձվել, սակայն բյուջե չի մուտքագրվել 210.0 հազ. դրամ, որը ստուգման ընթացքում վերականգնվեց համայնքի բյուջե: Համաձայն «Հողի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի՝ «Հողի հարկի պարտավորությունը առաջանում է հարկվող օբյեկտ համարվող հողամասի, կամ դրա մի մասի նկատմամբ, օրենքով սահմանված կարգով սեփականության կամ մշտական օգտագործման իրավունքի ծագման հաջորդող ամսվա 1-ից»:

Սակայն մարզի համայնքների սեփականության հողերի օտարման գործարքները պետական գրանցման ներկայացվում են ուշացումով (Սյունիք, Խալաջ, Շաղաթ, Նորավան), համայնքների բյուջեները գրկվում են հողի հարկի լրացուցիչ մուտքից:

Որոտանի (Մխիթան) 2006թ. բյուջեի գույքահարկի ապառքը 36.9 անգամ գերազանցում է հաշվարկային ցուցանիշը՝ կազմելով 16,989.2 հազ. դրամ, Շաղաթինը՝ 31.8 անգամ, կազմելով՝ 14,668.8 հազ. դրամ, որն ամբողջությամբ «Որոտան ՀԷԿՀ» ՓԲԸ-ն պարտքն է համայնքի բյուջեին: Համաձայն 30.04.2008 թ. ապրիլի 30-ի և մայիսի 14-ի համայնքների ղեկավարների և ընկերության միջև կնքված փոխադարձ ակտի (հիմք՝ ՀՀ կառավարության 2003թ. հունվարի 12-ի թիվ 1694 որոշումը) ընկերությունն ազատվում է համայնքի բյուջեի նկատմամբ մինչև 2007թ. հոկտեմբերի 1-ը գույքահարկի գծով հաշվարկված և չվճարված համապատասխանաբար՝ 14,349.3 և 12,758.2 հազ. դրամ պարտքից: Սակայն ՀՀ կառավարության որոշումը միայն պարտավորեցնում է շահագրգիռ կողմերին՝ համայնքների ղեկավարներին և նախարարություններին մեկամսյա ժամկետում քննարկել մինչև 2003թ. հոկտեմբերի մեկը գույքահարկի և հողի հարկի «մայր» գումարի վճարման ժամկետները վերաձևակերպելու (01.01.2008թ.-31.12.2012թ.), տույժից և տուգանքից ազատելու հարցը:

Համայնքների ղեկավարների և մյուս պաշտոնատար անձանց միջև նման քննարկումներ չեն եղել, գրավոր փաստաթուղթ չի ստեղծվել և արտոնության տրամադրման մասին արձանագրություն չի կազմվել: Հետևաբար՝ «Որոտան ՀԷԿՀ» ՓԲԸ-ի նկատմամբ առ 2008թ. հունվարի 1-ը հաշվարկված հարկային պարտավորությունները ենթակա են վճարման Որոտան և Շաղաթ համայնքների բյուջե՝ համապատասխանաբար՝ 16,989.2 և 14,668.8 հազ. դրամի չափով:

Համայնքներին հանձնված գույքահարկի բազաների ուսումնասիրությամբ պարզվել է՝ բազաներում առկա են փոխադրամիջոցներ, որոնք հաշվառման են կանգնած այլ համայնքներում և դրանց նկատմամբ շարունակվում է հաշվարկվել տույժ և տուգանք, փոխադրամիջոցների ապառքի հիմնական մասը գոյացել է «Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-մասի 2-կետի՝ «Ֆիզիկական անձանց պատկանող հարկվող օբյեկտը կամ դրա մի մասն օտարելու դեպքում՝ նոր սեփականատիրոջ են անցնում օտարման օրվա դրությամբ տվյալ հարկվող օբյեկտի համար չմարած հարկային պարտավորությունները» պահանջի կիրառման պատճառով:

Այսպիսով, ստուգմամբ հողի հարկի գծով հայտնաբերված 651.5 հազ. դրամ խախտումից, Շաղաթ համայնքի բյուջե վերականգնվեց 210.0 հազ. դրամ, գույքահարկի գծով «Որոտան ՀԷԿՀ» ՓԲԸ պարտքը Որոտան /Միսիանի տարածաշրջան/ և Շաղաթ համայնքի բյուջե կազմել է համապատասխանաբար՝ 16,989.2 և 14,668.8 հազ. դրամ:

Տեղական ինքնակառավարման մարմինների և դրանց ենթակա հիմնարկների կարիքների համար կատարված գնումների վերաբերյալ

Մարզի կտրվածքով ապրանքների, ծառայությունների գնման և աշխատանքների ձեռք բերման նպատակով 2006-2007թթ. բյուջեից հատկացվել է համապատասխանաբար՝ 586,027.2 և 816,841.3 հազ. դրամ: Ստուգվել է մարզի 23 համայնքների գնումների գործընթացը , որը 2006-2007թթ. համար փաստացի կազմել է համապատասխանաբար՝ 360,455.7 և 414,346.9 հազ. դրամ, ընդամենը՝ 774,802.6 հազ. դրամ: Ստուգված ծավալից 552,429.8 հազ. դրամի չափով ապրանքների, ծառայությունների գնման և աշխատանքների ձեռք բերման ծախսերը կատարվել են «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի առանձին հոդվածների պահանջների խախտումով:

1. Այսպես, Կապանի քաղաքապետարանի կողմից 2006-2007թթ. մեկ անձից գնման ձևով կատարվել է թվով 36 գնում, գումարով՝ 131,808,1 հազ. դրամ: Ստուգմամբ պարզվել է՝ մասնակիցները չեն ներկայացրել «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածով նախատեսված որակավորման չափանիշները: Բացակայում էր նաև մեկ անձից գնման ձևով կատարված՝ «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածով և ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի 25.04.05թ թիվ 426-Ն հրամանով նախատեսված հիմնավորումը:

Կապանի քաղաքապետարանը 2006-2007 թվականներին կնքված 91 պայմանագրով բաց մրցույթով կատարել է 61,896.8 հազ. դրամի գնում: Խախտվել է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 29-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի և 36-րդ հոդվածի պահանջները:

2. Սիսիանի քաղաքապետարանի կողմից 2006-2007թթ. գնանշման հարցում գնման ձևով, կնքված պայմանագրերով կատարվել է 21 գնում՝ 60,654,0 հազ. դրամի: Վերոնշյալ գնման գործընթացի ստուգումից պարզվել է՝ քաղաքապետարանի կողմից գնանշման հարցումն ուղարկվել է մեկ կամ երկու անձի, որով խախտվել է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 49 հոդվածի 1-ին կետի՝ «Գնանշման հարցման ձևով գնումներ կատարելու դեպքում գնանշման հարցումն ուղարկվում է առնվազն երեք անձի» պահանջը:

Պատվիրատուն՝ քաղաքապետարանը չի կազմել և պայմանագրերում չի ներառել գնման առարկայի բնութագիրը, խախտելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ հոդվածների պահանջները:

Սիսիանի քաղաքապետարանի կողմից 2006-2007թթ. մրցույթով կատարվել է թվով 19 գնում, (ընդհանուր գումարը կազմել է 5,077.42 հազ. դրամ), որոնց գործընթացը չի համապատասխանում «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին:

3. Գորիսի քաղաքապետարանը, խախտելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի, 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 29-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 36-րդ հոդվածով 1-ին մասի, 49-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջները, 2006-2007թթ. ընթացքում գնանշման հարցման գնման ձևի կիրառմամբ իրականացրել է 28,906.0 հազ. դրամի գնում:

2006-2007թթ. ընթացքում խախտելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի, 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 29-րդ հոդվածով 2-րդ մասի պահանջները մրցույթով իրականացրել է 43,900.0 հազ. դրամի գնում:

2006-2007թթ. ընթացքում խախտելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի և 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջները մեկ անձից գնման ձևով իրականացրել է 33900.0 հազ. դրամի գնում:

4. 2006-2007թթ. ընթացքում Ախլաթյան, Ակներ, Կոռնիձոր, Շինուհայր, Սյունիք, Վաղատին, ք. Դաստակերտ, Տեղ, Վերիշեն, Խնձորեսկ, Անգեղակոթ, Ագարակ, Բռնակոթ, Աղիտու և Շաքի համայնքներում կատարվել է 80,466.3 հազ. դրամի ապրանքների, ծառայությունների և աշխատանքների ձեռք բերում: Գնումները կատարվել է մեկ անձից՝ ուղղակի պայմանագրերով, խախտելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի, 22-րդ հոդվածի բ) կետի, 9-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, 13-րդ հոդվածի, 49-րդ հոդվածի 1-ին, 11-րդ հոդվածի պահանջները, 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը:

Այսպես՝ **Սյունիք** համայնքի ղեկավարը 2007թ. փետրվարի 22-ին կնքել է տրանսպորտային միջոցի ձեռք բերման պայմանագիր՝ «Ֆորա» ՍՊԸ հետ և 2007 թ. փետրվարի

25-ին ձեռք է բերել «Ֆորդ Ֆոկուս» մակնիշի ավտոմեքենա, փոխանցելով 8,000.0 հազ. դրամ, անտեսելով «ՀՀ բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 11-րդ մասի և «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջները:

5. Խախտելով «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 49-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջը Բալաքի գյուղապետարանը մեկ անձից գնման ձևով ձեռք է բերել 1993թ. արտադրության «ՖՕՐԴ-ՏՐԱՆՉԻՏ» մակնիշի միկրոավտոբուս՝ 4,500.0 հազ. դրամով, բացի այդ ստուգմամբ արձանագրվել է, որ ձեռք բերված մեքենայի դիմաց ՀՀ պետական բյուջե չի վճարվել 450.0 հազ. դրամ եկամտահարկ:

Այսպիսով, ստուգմամբ պարզվել է, որ 2006-2007թթ. տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից իրենց կարիքների համար ապրանքների, ծառայությունների, աշխատանքների գնումը կատարվել է նախապես հայտնի մատակարարների, կապալառուների միջոցով: Փաստորեն, համայնքի ղեկավարները չեն ապահովել գնման գործընթացի մրցակցային, արդյունավետ, թափանցիկ, հրապարակային և ոչ խտրական հիմունքներով կազմակերպումը:

1. Գրասենյակային ապրանքների վերաբերյալ

2006թ.-ին Կապանի քաղաքապետարանը չմատակարարված գրասենյակային ապրանքների համար «ԲՈՒՏ-SOՆ» ՍՊԸ-ին վճարել է 1,725.0 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերադարձման համայնքի բյուջե:

2. Մեփական տրանսպորտի պահպանման ծախսերի վերաբերյալ

ա. 2006- 2007թթ. Կապանի քաղաքապետարանը ձեռք է բերել 5,069.5 հազ. դրամի ավտոպահեստամասեր: Ստուգմամբ պարզվել է՝ քաղաքապետարանում բացակայում են թերությունների և տեղադրման ակտերը, ուստի 5,069.5 հազ. դրամի փաստացի ծախսը հիմնավորված չէ:

բ. Երևան քաղաք գործուղման նպատակով 2006-2007թթ. Կապանի քաղաքապետարանի աշխատակիցների տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցման համար հատկացվել է 7,659.1 լիտր բենզին, գումարով 2,609.1 հազ. դրամ, սակայն բացակայում են գործուղման վկայականները, հետևաբար, տրանսպորտային միջոցների ուղեգրերում ցույց տրված վազքը հիմնավորված չէ:

գ. Սիսիանի քաղաքապետարանում, Խալաջի, Տեղի, Վաղատինի գյուղապետարաններում վառելանյութի ծախսի ստուգմամբ արձանագրվել են բենզինի անհիմն դուրս գրում՝ /ծախսը հիմնավորող փաստաթղթերը բացակայում են/ համապատասխանաբար՝ 1,194.9, 519.7, 71.2, և 200.0 հազ. դրամի, ընդամենը՝ 1,985.8 հազ. դրամ:

Այսպիսով, ստուգմամբ արձանագրվել է բենզինի անհիմն դուրս գրում՝ 4,594.9 հազ. դրամի, ավտոպահեստամասերի չհիմնավորված ծախս՝ 5069.5 հազ. դրամի, ընդամենը՝ 9,664.4 հազ. դրամ:

3. Գործուղման ծախսերի վերաբերյալ

ա. 2006-2007թթ. ընթացքում Կապանի քաղաքապետարանի կողմից խախտվել է ՀՀ կառավարության 2005թ. դեկտեմբերի 29-ի թիվ 2335-Ն որոշմանը կից 1-ին հավելվածի («Ծառայողական գործուղման մեկնած աշխատողների գործուղման ծախսերի հատուցման» կարգը) 1-ին գլխի 3-րդ, 4-րդ և 9-րդ կետերի պահանջները, և անհիմն, առանց գործուղման թերթիկների Կապանի քաղաքապետարանի աշխատակիցներին վճարվել է **3,176.0** հազ. դրամ գործուղման ծախս, որը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

բ. Վերիշենի, Խալաջի, Սյունիքի և Վաղատինի գյուղապետարաններում կատարված ստուգումներով արձանագրվել է գործուղման չհիմնավորված ծախս՝ ընդամենը 882.5 հազ. դրամի: Բացակայում էին ծախսը հիմնավորող փաստաթղթերը՝ գյուղապետի կարգադրությունները, գործուղման թերթիկները և կանխավճարային հաշվետվությունները: Վերը նշված **882.5** հազ. դրամը ենթակա է վերականգնման համայնքների բյուջե:

Այսպիսով, գործուղման ծախսերից ենթակա է վերականգնման համայնքների բյուջե 4,058.5 հազ. դրամ:

4. Ֆոնդային բյուջեի ծախսերի վերաբերյալ

2007թ. Սյունիք համայնքի ավագանու որոշումով «Արմեն և Սարմեն» ՍՊԸ-ին տրվել է 4,000.0 հազ. դրամ ֆինանսական օգնություն: Համայնքի հաշվապահական փաստաթղթերի համաձայն նշված գումարը 2007թ. հունվարի 30-ին համայնքի ֆոնդային բյուջեից փոխանցվել է «Արմեն և Սարմեն» ՍՊԸ-ին: Արդյունքում համայնքի կողմից խախտվել է ՏԻՄ օրենքի 61-րդ հոդվածի, «Բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 28-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետի պահանջները, այն է՝ ֆոնդային բյուջեի միջոցները պետք է ուղղվեն միայն համայնքի կապիտալ ծախսերին: Ստուգման ընթացքում նշված գումարը՝ **4,000.0** հազ. դրամ, վերականգնվեց համայնքի բյուջե:

5. Խալաջի, Շինուհայրի գյուղապետարաններում կատարված ստուգումներով արձանագրվել է՝

ա. Ստուգվող ժամանակաշրջանում Խալաջ գյուղապետարանի կողմից ձեռք է բերվել **814.0** հազ. դրամի շինանյութ, բացակայում են շինարարական նյութերի ծախսը հիմնավորող փաստաթղթերը (թերությունների և կատարողական ակտեր):

բ. Շինուհայր գյուղապետարանի կողմից գնված 2,535.0 հազ. դրամի շինարարական նյութերի օգտագործման համար չկան համապատասխան հիմնավորող փաստաթղթեր (իրականացված վերանորոգման աշխատանքների համար չեն կազմվել թերությունների, կատարողական ակտեր, նախահաշիվներ կամ վերանորոգման աշխատանքները կամ օգտագործված շինանյութերը որևէ այլ փաստաթղթեր հիմնավորելու համար):

Այսպիսով, համայնքների բյուջե ենթակա է վերականգնման 3,349.0 հազ. դրամ:

6.Շաղաք, Որոտան և Ախլաթյան գյուղապետարաններում ստուգվող ժամանակաշրջանում հայտնաբերվել է փաստաթղթերով չհիմնավորված տարբեր տեսակի ծախսեր, ընդհանուր գումարով՝ 1,366.0 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերականգնման համայնքների բյուջեներ:

Համայնքների կոմունալ ծառայությունների վերաբերյալ

1. Ստուգմամբ պարզվել է՝ 2004թ. հունվարից հուլիս ամիսների համար «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ կողմից Սիսիանի քաղաքապետարանին ներկայացվել է տեղեկանքներ՝ որպես նշված ամիսներին կատարված աշխատանքների հիմնավորում:

«Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ-ը նշված աշխատանքների կատարման համար Սիսիանի քաղաքապետարանի հետ պայմանագիր չի ունեցել (այն կնքվել է 2004թ. մարտի 19-ին), իսկ նշված տեղեկանքները հաստատվել են միայն «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ կողմից, այսինքն՝ Սիսիանի քաղաքապետարանի կողմից նշված ամիսների աշխատանքները չեն ընդունվել:

ՀՀ տնտեսական դատարանի կողմից 2004թ. հոկտեմբերի 4-ի կայացվել է որոշում, որ 2004թ. հուլիսի 19-ի վճռով Սիսիանի քաղաքային համայնքի «Որոտանի Կիրճ» ՓԲԸ ճանաչվել է անվճարունակ: Նույն դատարանի 2004թ. օգոստոսի 4-ի որոշմամբ պարտապանի անվճարունակության գործով կառավարիչ է նշանակվել Կամո Հարոյանը, նույն որոշման 4-րդ կետով, կասեցվել է Սիսիան քաղաքային համայնքի «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ գործունեությունը, գույքը կառավարելու և տնօրինելու իրավունքը, որից հետո 2004թ. նոյեմբերի 19-ին Սիսիանի քաղաքապետարանի և «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ անվճարունակության գործով կառավարիչ Կ.Հարոյանի միջև կնքվել է փախադարձ ակտ, որ Սիսիանի քաղաքապետարանի պարտքը «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ-ին կազմել է 3,500.0 հազ. դրամ: Նշված գումարը, համաձայն փոխադարձ ակտին կից ժամանակացույցի, Սիսիանի քաղաքապետարանը «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ վճարել է 3,500.0 հազ. դրամ ամբողջությամբ, և համաձայն Սիսիանի քաղաքապետարանի հաշվապահական հաշվառման փաստաթղթերի 2006թ. հունվարի 1-ի դրությամբ Սիսիանի քաղաքապետարանը «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ նկատմամբ պարտք ու պահանջ չունի: Դրանից հետո «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ անվճարունակության գործով կառավարիչը հայտ է ներակայացրել ՀՀ տնտեսական դատարան և խնդրել է պատասխանողից (քաղաքապետարանից)՝ հոգուտ «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ բռնագանձել 9,830.0 հազ. դրամ:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 2006թ. նոյեմբերի 14-ի վճռով Սիսիանի քաղաքապետարանից հոգուտ «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ պետք է բռնագանձել 6,860.0 հազ. դրամ: Դատարանի կողմից հիմք է ընդունվել «Որոտանի Կիրճ» ՓԲԸ-ի միակողմ տեղեկանքները, որոնց ընդհանուր գումարը կազմում է 6,644.0 հազ. դրամ: Նույն վճռով սահմանվել է՝ հոգուտ պետական բյուջեի բռնագանձել 137.2 հազ. դրամ, ընդամենը՝ 6,997.2 հազ. դրամ, որի դիմաց 2007 թ. հուլիսի 31-ին բռնագանձվել է 7,203 հազ. դրամ: Հարկ է նշել, որ նշված գումարը վճարվել է ֆոնդային բյուջեից:

ՀՀ տնտեսական դատարանի կայացրած վճռով քաղաքապետարանից հոգուտ «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ բռնագանձվել է 7,203.0 հազ. դրամ: Դատարանի կողմից հիմք է ընդունվել «Որոտանի կիրճ» ՓԲԸ կազմված միակողմ տեղեկանքները (տեղեկանքներում որոշակի գումարային հաշվարկներ կան նաև ձմռան ամիսներին կանաչապատման վերաբերյալ):

2. 2006թ. Կապանի քաղաքապետարանը «Մանսիր» ՍՊԸ-ին տրանսպորտային միջոցների վարձակալության դիմաց փոխանցել է ավելի գումար՝ 5,100.6 հազ. դրամ, որը ենթակա է վերադարձման համայնքի բյուջե:

2006թ. ընթացքում «Կապանի կոմունալ ծառայություն» համայնքային բյուջետային հիմնարկի կողմից «ՎԱԶ -2101» մակնիշի ավտոմեքենայի համար բենզինի ծախս է ցույց տրվել 3110լ, գումարով 1,150.7 հազ. դրամ, սակայն մեքենայի վարձակալության պայմանագիր չի կնքվել:

3.«Սիսիանի սանմաքրում» ՍՊԸ-ի կողմից հավելագրված 2,975.9 հազ. դրամի վառելիքի գումարը վերականգնել Սիսիան համայնքի բյուջե:

4.Գորիսի քաղաքապետարանը «Գորիստնո» փակ բաժնետիրական ընկերության հիմնադիրն է, և 100% բաժնետերեր: 2006 և 2007թվականների արդյունքով ընկերության զուտ շահույթը կազմել է 1,926.0 հազ. դրամ, սակայն համայնքի ավագանին չի առաջնորդվել «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի պահանջով. չի կայացվել համապատասխան որոշում՝ համայնքին պատկանող շահույթի ազատ մնացորդը համայնքի բյուջե փոխանցելու ուղղությամբ:

5. Սյունիքի գյուղապետարանը առանց կատարողական ակտերի 2,400.0 հազ. դրամ փոխանցել է «Արմեն և Սարմեն» ՍՊԸ:

Հարկ ենք համարում նշել, որ համայնքների փողոցների սանիտարական մաքրման ծախսերի հաշվարկները նորմատիվներով, գնահաշվարկներով չեն հիմնավորվել, մասնավորապես 2007թ. Կապան, Գորիս, Սիսիան քաղաքային փողոցների սանիտարական մաքրման մեկ քմ տարածքի աշխատանքների կատարման արժեքը տարեկան կազմել է համապատասխանաբար՝ 63, 24 և 140 դրամ: Սանիտարական մաքրման աշխատանքների ստանդարտների բացակայության արդյունքում տեխնիկական բնութագիրը, աշխատանքների ծավալը և նկարագիրը հաստատված չեն, աշխատանքները չեն տարանջատվել ըստ ամառային և ձմեռային սեզոնի:

Համայնքային սեփականության գույքի ամենամյա

գույքագրման վերաբերյալ

Համայնքային սեփականության գույքագրմամբ պարզվել է՝

1. ա. Սիսիանի քաղաքապետարանի կողմից ի պահ հանձնված 5050 կգ, գումարով 2,000,0 հազ. դրամի ցինկապատ թիթեղից փաստացի առկա էր 1431,8 կգ, գումարով 566,9 հազ. դրամի: Այսինքն՝ գույքագրման հանձնաժողովն արձանագրել է ցինկապատ թիթեղի 3618.2 կգ պակասորդ, գումարով 1,433,0 հազ. դրամի:

բ. Գույքագրման արդյունքում առաջացած աղբամանների պակասորդ՝ 24 հատ, գումարով 1,200.0 հազ. դրամի, դրանք ամբողջությամբ վերականգնվեցին ստուգման ընթացքում:

2. **Շաղաթ համայնքում** հիմնական միջոցների գույքագրմամբ արձանագրվեց՝ գույքագրման պահին բացակայում էր *(մեկ ավտոգիստեռն՝ 2612լ տարողության)*:

3. **Որոտան համայնքում** հիմնական միջոցների գույքագրմամբ արձանագրվել է՝ գույքագրման պահին բացակայում էր *15 միավոր գյուղատնտեսական տեխնիկա և գույք* / (ցիստեռն, գութան, շարքացան, կերադաց, սերմնագտիչ և այլն):

Համաձայն «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 46-րդ հոդվածի համայնքի ղեկավարի կողմից չի ստեղծվել ամենամյա գույքագրման հանձնաժողով և չի կատարվել գույքագրում, որի շնորհիվ կբացառվեր նման պակասորդի առկայությունը:

Աշխատավարձի վճարման վերաբերյալ

Ստուգմամբ պարզվել է, որ **Նորավան և Ախլաթյան** համայնքներում աշխատավարձի գծով կրեդիտորական պարտքը առ 31.12.2007թ. կազմում է համապատասխանաբար՝ 6,062.0 և 4,778.9 հազ. դրամ, խախտվել է «ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի» 112-րդ հոդվածի 1-ին մասի և «Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջները:

Համայնքի ղեկավարին և աշխատակազմին վճարված աշխատավարձի ստուգմամբ Վերիշենի, Շաքիի և Բալաքի գյուղապետարաններում արձանագրվել է **495.2** հազ. դրամ աշխատավարձի չհիմնավորված վճարում, որը ենթակա է վերադարձման համայնքների բյուջե:

2007թ. համար Շաղաթ համայնքում աշխատողների թիվը, հաստիքացուցակը և պաշտոնային դրույքաչափերն ընդհանրապես չեն ներկայացվել համայնքի ավագանու հաստատմանը, իսկ ավագանու 2006թ. մարտի 20-ի թիվ 2 նիստի որոշմամբ նախատեսվել է բուժկետի վարիչի հաստիք և համայնքի ղեկավարի 2006թ. հունվարի 12-ի թիվ I հրամանով նախատեսվել է 30.0 հազ. դրամ աշխատավարձ՝ որպես բյուջետային հիմնարկի աշխատող այն դեպքում, երբ բուժկետը համայնքային ենթակայության հիմնարկ չէ, չկար աշխատանքային պայմանագիր, առանց հիմնավորման, հաշվարկվել է 720.0 հազ. դրամ և վճարվել է 129.0 հազ. դրամ աշխատավարձ, որը ենթակա է վերադարձման համայնքի բյուջե:

Վարձատրվող հասարակական աշխատանքների ծրագրի իրականացման վերաբերյալ

2006 և 2007թթ. ՀՀ պետական բյուջեից «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքներ» ծրագրի իրականացման նպատակով մարզին հատկացվել է համապատասխանաբար՝ 85,560,0 հազ. դրամ և 90000.0 հազ. դրամ: Փաստացի կատարվել է 79,842,0 և 86,899,0 հազ. դրամի աշխատանք: Ընտրանքային եղանակով ստուգվել է 6 համայնքներում, որոնց հատկացված

գումարը ՀՀ պետական բյուջեից «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքներ» ծրագրով կազմում էր 13,280.3 հազ. դրամ: Այսպես.

2006 և 2007թթ. «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքներ» ծրագրի շրջանակներում ՀՀ պետական բյուջեից **Աղիտուի** գյուղապետարանին հատկացվել է 2,623.2 հազ. դրամ: Ծրագրում ընդգրկվել են 43 աշխատող, որոնց անվան դիմաց ցույց է տրվել կանխիկ աշխատավարձի վճարում՝ 1,921.9 հազ. դրամ: Ստուգմամբ պարզվել է՝ ծրագրերում ընդգրկված աշխատողներին ամբողջ աշխատանքների կատարման համար վճարվել է ընդամենը 340.0 հազ. դրամ, կամ պակաս է վճարվել 1,590.9 հազ. դրամ: Պակաս վճարված 1,590.9 հազ. դրամը ենթակա է վերադարձման ՀՀ պետական բյուջե:

Նմանատիպ խախտումներ են արձանագրվել **Շաքի** համայնքում՝ հատկացվել է 1,921.6 հազ. դրամ, արձանագրվել է **506.2** հազ. դրամ, **Բռնակոթ** համայնքում՝ հատկացվել է 1,744.6 հազ. դրամ, արձանագրվել է **192.2** հազ. դրամ, **Սյունիք** համայնքում՝ հատկացվել է 4,325.8 հազ. դրամ, արձանագրվել է **1,035.0** հազ. դրամ, դրանք ենթակա են վերադարձման ՀՀ պետական բյուջե:

Շաղաթ համայնքին հատկացվել է 1,278.7 հազ. դրամ՝ խախտելով ՀՀ կառավարության 2001թ. մայիսի 21-ի թիվ 434 որոշմամբ հաստատված՝ «Աշխատանքի դիմաց նպաստի նշանակման և վճարման կարգի»

1-ին կետի 3-րդ ենթակետը՝ գյուղապետարանի վարորդին, որպես գործազուրկ, հաշվարկվել և վճարվել է 50.0 հազ. դրամ աշխատավարձ, որը համաձայն 2004թ. դեկտեմբերի 23-ի թիվ 1854-Ն որոշմամբ հաստատված՝ «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքների կազմակերպման ոլորտները և իրականացման կարգի» 34-րդ կետի ենթակա է վերադարձման ՀՀ պետական բյուջե:

Որոտան համայնքին հատկացվել է 1,386.4 հազ. դրամ՝ խախտելով ՀՀ կառավարության 2001թ. մայիսի 21-ի թիվ 434 որոշմամբ հաստատված «Աշխատանքի դիմաց նպաստի նշանակման և վճարման կարգի» 1-ին կետի 3-րդ ենթակետը՝ գյուղական դպրոցի պահակին, որպես գործազուրկ, 2007թ. հուլիս-օգոստոս ամիսներին հաշվարկվել և վճարվել է 54.4 հազ. դրամ աշխատավարձ, որը համաձայն 2004թ. դեկտեմբերի 23-ի թիվ 1854-Ն որոշմամբ հաստատված՝ «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքների կազմակերպման ոլորտները և իրականացման կարգի» 34-րդ կետի ենթակա է վերադարձման ՀՀ պետական բյուջե:

Այսպիսով, ընտրանքային եղանակով ստուգված 6 համայնքներին ՀՀ պետական բյուջեից «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքների» ծրագրերի կատարման համար հատկացվել է 13,280.3 հազ. դրամ, որից արձանագրվել է 3,428.7 հազ. դրամի խախտում, որը կազմում է հատկացված գումարի 25.8 %-ը:

Փաստորեն, ՀՀ կառավարության 2004թ. դեկտեմբերի 23-ի թիվ 1854-ն որոշումով վարձատրվող հասարակական աշխատանքների կազմակերպման իրականացման կարգով

նախատեսվել է, որ «Վարձատրվող հասարակական աշխատանքներ» ծրագիրը գործազուրկների աշխատանք փնտրող ժամանակավոր զբաղվածության ապահովումն է, որն ունի սոցիալական օգտակար ուղղվածություն, սակայն համայնքներում, ինչպես երևում է ստուգումներից, այն ամբողջությամբ չի ծառայել նպատակին:

6. Շինարարական աշխատանքների վերաբերյալ

Սյունիքի մարզի համայնքներում 2006-2007թթ. կապիտալ շինարարության, կապիտալ նորոգումների և կապիտալ տրանսֆերտների ծախսեր հոդվածով փաստացի ծախսերը կազմել են 261,780.4 հազ. դրամ, որից 7 համայնքների ստուգումներով ընդգրկվել է 203,468.6 հազ. դրամի ծախսը: Ստուգմամբ պարզվել է՝.

Շինվերանորոգման աշխատանքները կատարելիս խախտվել են՝

- ՀՀ կառավարության 2002թ. փետրվարի 2-ի թիվ 96 որոշումը՝ «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի՝ «Շինարարական աշխատանքների համար ֆինանսական միջոցները նախատեսվում են սահմանված կարգով հաստատված և փորձաքննություն անցած նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի հիման վրա»:
- ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության 1998թ. ապրիլի 28-ի թիվ 46 հրամանի՝ «Գործող գներով շինարարական աշխատանքների արժեքի հաշվարկման կարգի» պահանջները:
- ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության կողմից թողարկվող ինֆորմացիոն տեղեկագրի միավորի գները:
- ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 1998թ. ապրիլի 28-ի թիվ 44 հրամանի՝ «Շինարարական աշխատանքների որակի տեխնիկական հսկողության իրականացման հրահանգի» պահանջները:
- Հավելագրում /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարում/:

Կ Ա Պ Ա Ն

2006թ. Կապանի քաղաքապետարանի կողմից կատարվել է 21,329.3 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ: Նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգումով և հսկիչ չափագրումներով արձանագրվել է **31,61.35** հազ. դրամի հավելագրում /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարվել է կապալառուին/, որը կազմում է ընդհանուր շինարարական աշխատանքների **14.8 %-ը**:

2007թ. Կապանի քաղաքապետարանի կողմից կատարվել է 64,589.85 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ: Նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգումով և հսկիչ չափագրմամբ արձանագրվել է **4,865.18** հազ. դրամի հավելագրում /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարվել է կապալառուին/ , որը կազմում է ընդհանուր շինարարական աշխատանքների **7.5 %-ը**:

Այսպիսով, 2006-2007թթ. Կապան քաղաքապետարանի կողմից կատարվել է 85,919.15 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ, դրանց նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգումով և հսկիչ չափագրմամբ արձանագրվել է **8,026.53** հազ. դրամի հավելագրում /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարվել է կապալառուին/, որը կազմում է ընդհանուր շինարարական աշխատանքների **9.3 %-ը**: Ստուգմամբ արձանագրված ավելի վճարված **8,026.53** հազ. դրամ գումարը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

ՄԻՍԻԱՆ

2006թ. Միսիանի քաղաքապետարանի կողմից կատարվել է 21,172.27 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ: Նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգմամբ և հսկիչ չափագրմամբ արձանագրվել է **5,577.68** հազ. դրամի հավելագրումներ /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարվել է կապալառուին/, որը կազմում է ընդհանուր շինարարական աշխատանքների գումարի **26.3 %-ը**:

2007թ. Միսիանի քաղաքապետարանի կողմից կատարվել է 13,472.4 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ: Նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգմամբ և հսկիչ չափագրմամբ արձանագրվել է **2,138.42** հազ. դրամի հավելագրում /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարվել է կապալառուին/, որը կազմում է ընդհանուր շինարարական աշխատանքների գումարի **15.9%-ը**:

Այսպիսով, 2006-2007թթ. Միսիան քաղաքապետարանի կողմից կատարվել է 34,644.67 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ, դրանց նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգումով արձանագրվել է **7,716.1** հազ. դրամի նախահաշվով ավելի հաշվարկված և հավելագրված /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարվել է կապալառուին/ գումարներ , որը կազմում է ընդհանուր շինարարական աշխատանքների գումարի **22.3 %-ը**: Ստուգմամբ արձանագրված ավելի վճարված **7,716.1** հազ. դրամ գումարը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

ԳՈՐԻՍ

2006թ. Գորիսի քաղաքապետարանի կողմից կատարվել է 29,002,78 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ: Նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգումով և հսկիչ չափագրումով արձանագրվել է **3,882.71** հազ. դրամի նախահաշվով ավելի հաշվարկված և

հավելագրված /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարվել է կապալառուին/ գումար, որը կազմում է ընդհանուր շինարարական աշխատանքների գումարի 13%-ը:

2007թ. Գորիսի քաղաքապետարանի կողմից կատարվել է 26,771.2 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ: Նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգումով և հսկիչ չափագրումով արձանագրվել է **1,966.0** հազ. դրամի նախահաշվով ավելի հաշվարկված և հավելագրված /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարվել է կապալառուին/ գումար, որը կազմում է ընդհանուր շինարարական աշխատանքների գումարի **7%-ը**:

Այսպիսով, 2006-2007թթ. Գորիսի քաղաքապետարանի կողմից կատարվել է 55,773.98 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ, դրանց նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգումով և հսկիչ չափագրմամբ արձանագրվել է **5,848.71** հազ. դրամի նախահաշվով ավելի հաշվարկված և հավելագրված /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարվել է կապալառուին/ գումար, որը կազմում է ընդհանուր շինարարական աշխատանքների գումարի **10.5%-ը**: Ստուգմամբ արձանագրված **5,848.71** հազ. դրամ ավելի վճարված գումարը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

ԽԱԼԱՋԻ ՀԱՄԱՅՆՔ

2007թ. Խալաջի համայնքում կատարվել է ցածր ճնշման գազատարի կառուցման աշխատանքներ, որի գումարը կազմել է 10,990.0 հազ. դրամ: Հսկիչ չափագրմամբ արձանագրվել է հավելագրում /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարվել է կապալառուին/ **1,656.1** հազ. դրամի չափով, որը կազմում է կատարողական ակտերի գումարի **15.1%-ը**: Ստուգմամբ արձանագրված ավելի վճարված **1,656.1** հազ. դրամ գումարը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

ԱԳԱՐԱԿԻ ՀԱՄԱՅՆՔ

2006-2007թթ. Ագարակ համայնքի կողմից կատարվել է 7,457.8 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ, որից **4,780.0** հազ. դրամը, համաձայն գյուղապետի բանավոր հայտարարության գյուղապետարանի տանիք քամին քշել, տարել է, որը հնարավոր չէր չափագրել: Նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգումով արձանագրվել է **160.1** հազ. դրամի ավելի վճարում, որը կազմում է կատարողական ակտերի գումարի **2.1 %-ը**: Ստուգմամբ արձանագրված ավելի վճարված 160.1 հազ. դրամ գումարը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

ՄՅՈՒՆԻՔԻ ՀԱՄԱՅՆՔ

2006-2007թթ. Սյունիքի համայնքում կատարվել են 5,694.0 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ, որից 3,624.0 հազ. դրամը՝ ապրանքների ձեռք բերում : Ձեռք բերված **1,904.8** հազ. դրամի պատուհանների հսկիչ չափագրումներով արձանագրվել է ավելի վճարված **122.3** հազ. դրամ գումար: Ստուգմամբ արձանագրված ավելի վճարված **122.3** հազ. դրամ գումարը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

ՎԱՂԱՏԻՆԻ ՀԱՄԱՅՆՔ

2006թ. Վաղատինի համայնքում կատարվել է 3,000.0 հազ. դրամի շինվերանորոգման աշխատանքներ: Նախահաշվային փաստաթղթերի ստուգումով և հսկիչ չափագրմամբ արձանագրվել է 1,355.52 հազ. դրամի նախահաշվով ավելի հաշվարկված և հավելագրված /չկատարված աշխատանքների դիմաց վճարվել է կապալառուին/ գումար, որը կազմում է ընդհանուր շինարարական աշխատանքների գումարի **45.2** %-ը: Ստուգմամբ արձանագրված ավելի վճարված **1,355.52** հազ. դրամ գումարը ենթակա է վերականգնման համայնքի բյուջե:

Այսպիսով, Սյունիքի մարզում իրականացված վերը նշված համայնքների ստուգումներով ընդգրկված 203,468.6 հազ. դրամի շինարարական աշխատանքների մասով արձանագրվել է 24,885.4 հազ. դրամի ավելի վճարված գումար, որը կազմում է շինարարական աշխատանքների գումարի 12.2 %-ը:

Համայնքներում ստուգումներով հայտնաբերված խախտումները և բաց թողումներն մանրամասն նկարագրված են համայնքների ամբողջական արձանագրություններում:

Ե Ձ Ր Ա Կ Ա Ց ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

1. Մարզի առանձին համայնքների բյուջեների վարչական և ֆոնդային մասերը չեն տարանջատվել, պահուստային ֆոնդ չի ձևավորվել, տարեսկզբի ազատ մնացորդը չի ուղղվել վարչական բյուջեներում գոյացած պարտքերի մարմանը, որի արդյունքում համայնքը զրկվել է բյուջեի միջոցները տվյալ տարվա բյուջեով չնախատեսված ծախսերի կամ նախատեսված ծախսերի լրացուցիչ ֆինանսավորման համար օգտագործելու հնարավորությունից:
2. Մարզի առանձին տեղական ինքնակառավարման մարմիններն ուշացրել են աշխատավարձը և պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարները, կուտակել են կրեդիտորական պարտք, արդյունքում խախտվել է աշխատավարձի վճարման ժամկետները, սոցիալական վճարումների կատարման ուշացման համար հաշվարկվել և վճարվել է տույժ:

3. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից ուղղակի պայմանագրերով կատարված գնումները, գնվող ապրանքների տեխնիկական բնութագրերի բացակայությունը, գնային առաջարկների նորմատիվներով և գնահաշվարկներով չհիմնավորված լինելը, մրցութային հայտերի ծրարների բացակայությունը և գնման ձևի սխալ ընտրությունը չի ապահովել գնման գործընթացի մրցակցային, արդյունավետ, թափանցիկ, հրապարակային և ոչ խտրական հիմքով կազմակերպում, արդյունքում առաջացնելով կոռուպցիոն ռիսկ:

Փողոցների սանիտարական մաքրման, սեզոնային աշխատանքների հանրապետական ստանդարտների և նորմատիվների բացակայության պայմաններում գնային առաջարկները հիմնավորված չեն:

4. Համայնքների բյուջեների հարկային եկամուտների հաշվարկային տվյալները հիմնավորված չեն: Ավագանիները չեն օգտվել «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով իրենց վերապահված իրավասություններից. համապատասխան հարկային տեսչության և անշարժ գույքի կադաստրի տարածքային ծառայությունների հետ չեն ճշտել հարկային եկամուտների հաշվարկային ցուցանիշները, որի արդյունքում թերակատարվել է բյուջեի սեփական միջոցների հավաքումը և բյուջեի կատարումը:

5. Համայնքներում գույքահարկի արտոնությունների տրամադրումը՝ ըստ առանձին սոցիալական խմբերի կանոնակարգված չէ, որը հանգեցրել է բյուջեների հարկային եկամուտների անհիմն կորստի:

6. Տեղական տուրքերի գանձման գործընթացը կանոնակարգելու, բյուջեներում հստակ և վերահսկելի մուտք ապահովելու, հնարավոր չարաշահումներից խուսափելու նպատակով կարևորվում է «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքի հետագա կատարելագործումը:

7. Համայնքների վարչական սահմաններում հողային ռեսուրսների և գույքի կառավարման ու օգտագործման գործընթացը տեղական ինքնակառավարման մարմինների ղեկավարների կողմից իրականացվում է խախտումով և անարդյունավետ:

8. Մարզի համայնքներում պահուստային ֆոնդը, որպես տվյալ համայնքի բյուջեում չնախատեսված, ինչպես նաև կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման հիմնական երաշխիք՝ համայնքներում կրում է ձևական բնույթ և օգտագործվում է բյուջեն հավասարակշռելու համար, իսկ մի շարք համայնքներ խախտելով «Բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքը՝ ֆոնդային բյուջե ընդհանրապես չեն նախատեսել, արդյունքում՝ համայնքային նշանակության ծրագրերի շրջանակներում հիմնական միջոցներ, ապրանքային արժեք ձեռք չեն բերվել կամ դրանց արժեքը չի ավելացել:

9. 2006-2007 թվականներին մարզի գերակշիռ համայնքներում բյուջեի աուդիտ, իսկ առանձին համայնքներում՝ նաև տեղական ինքնակառավարման մարմինների նորմատիվ իրավական ակտերի փորձաքննություն չի իրականացվել, արդյունքում՝ չի գնահատվել ֆինանսական

գործառույթների համապատասխանությունը, տեղեկատվության արժանահավատությունն ու ճշտությունը, հաշվապահական հաշվառման գրանցման անհամապատասխանությունը:

10. Համայնքներում հաշվապահական հաշվառման գործընթացը բավարար չէ, գյուղապետարանների ֆինանսիստների և հաշվապահների գերակշիռ մասը չունի համապատասխան կրթություն և մասնագիտական որակավորում: Մասնագետների վերապատրաստումը օրակարգային անհրաժեշտություն է:

11. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից «Համայնքային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի կիրարկման ապահովումը բավարար մակարդակի վրա չէ:

12. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների մասով՝ համայնքի գույքի կառավարման և օգտագործման վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրությունը չկատարելու պայմաններում, գույքի կառավարման, օտարման գործընթացը՝ գույքի (տարածքներ, շենքեր, շինություններ, բացվածքներ, մեքենա-մեխանիզմներ և այլն), գնահատման և օտարման ձևի ընտրությունը համայնքների ղեկավարների կողմից իրականացվում է կամայական՝ տեղիք տալով հնարավոր չարաշահումների և կոռուպցիոն ռիսկի:

13. 2006-2007թթ. համայնքների բյուջեների հաշվին կատարված շինարարական աշխատանքների կազմակերպման և կատարման ընթացքում թույլ են տրվել նախագծանախահաշվային փաստաթղթերի սխալ կազմման փաստեր (գումարի հավելագրում) և չկատարված աշխատանքների փաստեր (ծավալային հավելագրում):

14. Համայնքների բյուջեների հստակ ձևավորման, նախագծերի կազմման ու կատարման նպատակով «Բյուջետային համակարգի մասին», «Տեղական ինքնակառավարման մասին», «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին», «Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքներում և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքում կատարելագործման կարիք կա:

Ա Ռ Ա Ջ Ա Ր Կ ՈՒԹ Յ ՈՒՆՆԵՐ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը

1. Համայնքների վարչական տարածքում փաստացի առկա, ոռոգման ցանցի, խմելու ջրի ջրագծերի, խողովակաշարերի պատկանելիությունը պարզելու, դրանց հաշվեկշռային արժեքը որոշելու, ինչպես նաև դրանց ֆիզիկական մեծությունները չափագրելու, պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հաշվեկշռում չարտացոլված (բացակայում է սեփականության իրավունքը հաստատող որևէ փաստաթուղթ), կամ առանց համապատասխան կարգի իրենց վերագրած՝ գույքի նկատմամբ, առաջարկվում է իրականացնել գույքագրում՝ մասնակից դարձնելով շահագրգիռ պետական կազմակերպություններին և համայնքների ներկայացուցիչներին:

2. Պետության և համայնքների կարիքների համար փողոցների, այգիների, ինչպես նաև այլ տարածքների սանիտարական մաքրման աշխատանքների տեխնիկական բնութագրերում «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան, հստակ սահմանումները ապահովելու համար՝ առաջարկվում է մշակել սանիտարական մաքրման աշխատանքների սեզոնային ստանդարտները և նորմատիվները:

3. Հաշվի առնելով տեղական ինքնակառավարման մարմինների ֆինանսական հաշվետվությունների և դրանց տարրերի առանձնահատկությունները, առաջարկվում է մշակել և համայնքներում ներդնել հանրային հատվածի հաշվապահական հաշվառման ստանդարտներ:

ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒՄ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՀՄԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՆՈՂ ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻՆ

Համայնքներում ուժեղացնել վարչական հսկողությունը, ըստ անհրաժեշտության տրամադրել համապատասխան իրավական խորհրդատվություն հետևյալ բնագավառներում

1. Համայնքներին նորմատիվ ակտ հանդիսացող որոշումները պետական իրավագիտական փորձաքննություն անցկացնելու և այն հրապարակելու համար:
2. Տեղական տուրքերի և վճարների դրույքաչափերը համապատասխանեցնել գործող օրենքին, ինչպես նաև համայնքի բյուջեում տեղական տուրքերից և վճարներից մուտք նախատեսելու ուղղությամբ:
3. Բյուջեով միջոցներ նախատեսելու համայնքի ղեկավարին «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված պարտադիր լիազորությունները իրականացնելու ուղղությամբ:
4. Բյուջեով նախատեսված սեփական եկամուտները հաշվարկելու և գանձելու ուղղությամբ:
5. Համայնքի սեփականություն համարվող հիմնական միջոցների օտարումը, վարձակալությամբ տրամադրելը «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի, «Հրապարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի, ՀՀ «Հողային օրենսգրքի» և ՀՀ կառավարության 31.07.2001թ. թիվ 695 որոշմամբ սահմանված «Մասնավորեցվող պետական գույքի հաշվեկշռային և շուկայական մեթոդով գնահատման կարգի» պահանջներով իրականացնելու ուղղությամբ:
6. Հարկային եկամուտների հավաքումը ապահովելու և ստանձնած պարտավորություններով կուտակված պարտքերը մարելու ուղղությամբ:
7. Գույքի վարձակալության վարձավճարների պակաս գանձված գումարները համայնքի բյուջե վերականգնելու ուղղությամբ:

8. Հոդերի վարձակալության և օտարման պայմանագրերը վավերացնելու, «ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի» պահանջներին համապատասխանեցնելու, պակաս հաշվարկված և չգանձված գումարները գանձելու ուղղությամբ:
9. Բյուջեի ծախսերն արդյունավետ իրականացնելու, համայնքի կարիքների համար ապրանքների գնումը, աշխատանքների և ծառայությունների ձեռք բերումը «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխանեցնելու ուղղությամբ:
10. Համայնքի բյուջեից կատարվող ծախսերը, ըստ հոդվածների, համապատասխանեցնելու «Բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին, ինչպես նաև ծախսերը համապատասխան փաստաթղթերով հիմնավորելու ուղղությամբ:
11. Համայնքային սեփականության գույքը համաձայն ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության 2000թ. հունիսի 6-ի թիվ 102 հրամանի գույքագրելու, ինչպես նաև գույքագրման արդյունքներով հայտնաբերված պակասորդը համայնքի բյուջե վերականգնելու ուղղությամբ:
12. Դրամարկղի կանխիկ մուտքը և ելքը «Դրամարկղային գործառնությունների մասին» ՀՀ օրենքի և «Դրամարկղային գործառնությունների իրականացման կարգի» պահանջներին համապատասխանեցնելու ուղղությամբ:
13. Նախագծանախահաշվային փաստաթղթերը ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 1998թ. ապրիլի 28-ի թիվ 46 հրամանի, իսկ շինարարական աշխատանքների տեխնիկական հսկողությունը՝ ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 1998թ. ապրիլի 28-ի թիվ 44 հրամանի պահանջների կատարման նկատմամբ:
- Շինարարական աշխատանքների կատարման վերահսկողության արդյունքում արձանագրված հավելագրված գումարները վերականգնելու ուղղությամբ:
14. Հաշվապահական հաշվառման վարման գործընթացը համապատասխանեցնելու ՀՀ օրենսդրությանը:
15. «Համայնքային ծառայության մասին» օրենսդրությունը կիրառելու ուղղությամբ:
16. Ներքին աուդիտի համակարգը համայնքներում ներդնելու ուղղությամբ:
17. Համայնքներում արձանագրված խախտումներն ու թերությունները վերացնելու ուղղությամբ:
18. ՀՀ վերահսկիչ պալատի վերահսկողության արդյունքներով արձանագրված համայնքային բյուջե վերադարձնելու ենթակա գումարները վերականգնելու ուղղությամբ: